

Economisch-Statistische Berichten

Wat verwacht de Amerikaanse
consument van 1958?

★

F. J. Clavaux

De ontwikkeling van de
betalingsbalans op korte termijn

★

Prof. Dr. J. Kymmell

De ontwikkeling van de E.E.G.
(eerste kwartaal 1958)

★

Jhr. Drs. W. Gevaerts

De spaarbanken en de
effectenpopularisering

★

Dr. R. L. Beukenkamp

Hulp aan achterblijvende gebieden
en aan onszelf

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

43e JAARGANG

No. 2129

WOENSDAG 23 APRIL 1958

Het beheer van pensioenfondsen

Beheerders van pensioenfondsen dragen een grote verantwoordelijkheid. Hun taak wordt aanmerkelijk verlicht indien zij gebruik maken van de adviezen van ons gespecialiseerde

Bureau voor Pensioenfondsen

DE TWENTSCHE BANK

Uw financiële raadsman

R. Mees & Zoonen
Bankiers en
Assurantie-makelaars

Rotterdam

*Amsterdam - 's-Gravenhage
Delft - Schiedam - Vlaardingen
Alblasserdam*

*Adviezen inzake
levensverzekeringen
en pensioencontracten*

Maak gebruik van de rubriek

„VACATURES”

voor het oproepen van sollicitanten voor leidende functies. Het aantal reacties, dat deze annonces ten gevolge hebben, is doorgaans uitermate bevredigend; begrijpelijk: omdat er bijna geen grote instelling is, die dit blad niet regelmatig ontvangt en waar het niet circuleert!

beschikbare krachten

Economisch Drs.

29 jaar, zoekt passende functie; ervaring in middelgrote industriële bedrijven; studierend voor accountancy.
Brieven, onder no. „E.-S.B.” 17-2, postbus 42, Schiedam.

Uit Indonesië gerepatriëerd

SCHEEPVAARTMAN

46 j., gehuwd, 3 kinderen, P.G., 18-jarige carrière in Indonesië bij vertegenwoordiging van diverse grote scheepvaartmaatschappijen, geëindigd als plaatsvervangend directeur, zoekt hem passende werkkring bij voorkeur wederom in scheepvaart. Bovendien 4-jarige bankervaring. Prima referenties. Brieven worden gaarne ingewacht, onder no. E.-S.B. 17-1, postbus 42, Schiedam.

ECONOMISCH- STATISTISCHE BERICHTEN

Uitgave van het Nederlandsch Economisch Instituut

Adres voor Nederland: Pieter de Hoochweg 118, Rotterdam-W.
Telefoon redactie: K 1800-52939. Administratie: K 1800-38040. Giro 8408.

Bankiers: R. Mees en Zoonen, Rotterdam. Banque de Commerce, Koninklijk Plein 6, Brussel, postcheque-rekening 260.34.

Redactie-adres voor België: Dr. J. Geluck, Zwijnaardse Steenweg 357, Gent.

Abonnementen: Pieter de Hoochweg 118, Rotterdam-W.

Abonnementsprijs: franco per post, voor Nederland en de Overzeese Rijksdelen (per zeepost) f. 29,—, overige landen f. 31,— per jaar. (België en Luxemburg B. fr. 400).
Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per ultimo van het kalenderjaar.

Losse nummers 75 ct.

Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzeedijk, Rotterdam-W.

Advertenties. Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de N.V. Koninklijke Nederl. Boekdrukkerij H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon 69300, toestel 1 of 3).

Advertentie-tarief f. 0,30 per mm. Contract-tarieven op aanvraag. Rubrieken „Vacatures” en „Beschikbare krachten” f. 0,60 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht voor om advertenties zonder opgaaf van redenen te weigeren.

COMMISSIE VAN REDACTIE: Ch. Glasz; L. M. Koyck; H. W. Lambers; J. Tinbergen; F. de Vries; J. R. Zuidema. Redacteur-Secretaris: A. de Wit.
Adjunct Redacteur-Secretaris: J. H. Zoon.
COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË: F. Collin; J. E. Mertens de Wilmars; J. van Tichelen; R. Vandeputte; A. Vlerick.

Wat verwacht de Amerikaanse consument van 1958?

Vorige week hebben wij op deze plaats een en ander vermeld omtrent de investeringsplannen en omzetverwachtingen van het Amerikaanse bedrijfsleven. Ditmaal willen wij, teneinde de lezer een wat vollediger indruk te geven van de verwachtingen, die in de Verenigde Staten ten aanzien van het conjunctuurbeloop worden gekoesterd, enkele woorden wijden aan de opvattingen, die ten dezen in consumentenkringen leven. De hierna volgende gegevens zijn ontleend aan een artikel in het „Federal Reserve Bulletin” van maart jl. ¹⁾, dat de voorlopige resultaten weergeeft van de ook aan het begin van dit jaar onder de consumenten gehouden enquête. Evenals vorige malen werd gevraagd naar de huidige financiële positie der geënquêteerden, hun opvattingen omtrent hun persoonlijke en de algemeen economische vooruitzichten, alsmede naar hun eventuele plannen op het stuk van aankoop van duurzame verbruiksgoederen.

Bepalen wij ons allereerst tot de huidige financiële positie der consumenten, waaromtrent in nevenstaande tabel enkele der gegevens zijn gereproduceerd. Zoals uit het bovenste deel van de tabel blijkt, gaf 26 pCt. der geënquêteerden te kennen in januari en februari van dit jaar een lager inkomen te genieten dan vorig jaar om deze tijd. Vergelijking van dit percentage met die van voorgaande jaren doet zien, dat het zelfs aanmerkelijk hoger is dan die, welke uit de aan het begin der recessie-jaren 1949 en 1954 gehouden enquête resulteerden. Voorts is het percentage der lieden, die meer verdienden dan het jaar te voren, het laagste sedert 1950! Hoewel deze cijfers, evenmin als de nog volgende, op zichzelf inzicht geven in de omvang der opgetreden of verwachte veranderingen, duiden zij er wel

¹⁾ „Preliminary findings of the 1958 Survey of Consumer Finances”.

op, dat de financiële positie der consumenten ongunstiger is dan in de drie voorafgaande jaren.

Merkwaardig is de tegenstelling, die zich openbaart tussen de opvattingen der consumenten omtrent hun persoonlijke financiële vooruitzichten en hun mening ten aanzien van het toekomstig conjunctuurbeloop. Ondanks het feit, dat 39 pCt. der ondervraagden „bad times” verwacht, rekt 35 pCt. erop over een jaar evenveel te verdienen als thans, terwijl 37 pCt. zelfs een hoger inkomen denkt te gaan genieten. Zoals de tabel doet zien is laatstgenoemd percentage slechts weinig lager dan dat, welk in 1955, 1956 en 1957 uit de bus kwam en veel hoger dan die voor 1949 en 1954, hoewel juist in die jaren de verwachtingen ten aanzien van de conjunctuur gunstiger waren.

Het laatste deel van de tabel onthult een en ander omtrent de koopplannen, die de consumenten aan het begin van 1958 en voorgaande jaren koesterden. Het behoeft geen betoog, dat deze cijfers niet mogen worden gezien als voorspelling van het werkelijk gebeuren. Nog afgezien van het feit, dat vele consumenten hun plannen niet reeds aan het begin van een jaar maken, is het zeer wel mogelijk, dat de plannemakers in verband met de economische toestand of hun financiële positie hun voornemens zullen laten varen of veranderen. De plannen in 1958 verschillen doorgaans weinig met die in voorgaande jaren. Het meest opvallend is, dat het percentage lieden dat van plan is een nieuwe auto te kopen, vergeleken met voorheen, sterk is gedaald, terwijl dat dergenen, die voornemens zijn dit jaar hun rijvaardigheid in gebruikte auto's te demonstreren, aanzienlijk is gestegen. Laatstgenoemd percentage is zelfs voor het eerst in een lange reeks van jaren hoger dan dat dergenen, die een nieuwe auto willen kopen.

Enige resultaten van de enquête a)						
(in pCt. van het aantal ondervraagden)						
	1958	1957	1956	1955	1954	1949
Inkomensveranderingen b)						
Hoger inkomen dan een jaar geleden	36	45	41	38	41	42
Onveranderd inkomen	36	35	38	37	34	35
Lager inkomen dan een jaar geleden	26	18	18	23	23	21
Geen antwoord of geen mening	2	2	3	2	2	2
Verwachte inkomensveranderingen b)						
Hoger inkomen over een jaar	37	40	37	39	29	27
Onveranderd inkomen	35	35	36	36	35	46
Lager inkomen over een jaar	11	7	8	6	15	17
Geen antwoord of geen mening	17	18	19	19	21	10
Verwachtingen t.a.v. econ. toestand c)						
Gunstig	33	60	64	59	43	47
Redelijk	9	7	5	5	8	14
Ongunstig	39	13	9	12	25	25
Geen antwoord of geen mening	19	20	22	24	24	14
Koopplannen						
Huizen b)	7,1	8,7	9,4	9,4	6,6	7,0
Verbetering en onderhoud woning b)	22,8	23,4	22,2	22,0	19,6	
Nieuwe auto's	6,6	8,5	8,4	8,2	7,9	11,8
Gebruikte auto's	10,5	8,4	7,2	7,5	6,4	6,8
Meubelen e.d.	28,3	29,4	28,0	28,5	26,9	30,9

a) De cijfers voor 1958 zijn voorlopig en niet gecorrigeerd voor onbeantwoorde vragen. b) Excl. agrariërs. c) De betreffende vraag luidde: „Now considering the country as a whole, do you think that during the next 12 months we will have good times or bad times, or what?”

INHOUD

	Blz.		Blz.
Wat verwacht de Amerikaanse consument van 1958?	323	Aantekening:	
De ontwikkeling van de betalingsbalans op korte termijn, door F. J. Clavaux	324	De buitenlandse handel van Oost-Duitsland, door L. J. M. van den Berk	335
De ontwikkeling van de E.E.G.; eerste kwartaal 1958, door Prof. Dr. J. Kymmell	326	Boekbesprekingen:	
De spaarbanken en de effectenpopularisering, door Jhr. Drs. W. Gevaerts	329	Dr. J. L. M. Herold: „Doelmatig personeelsbeleid”, bespr. door Dr. D. Horinga	336
Hulp aan achterblijvende gebieden en aan onszelf, door Dr. R. L. Beukenkamp	331	Dr. J. Kreiken: „Objectieve winstberekening”, bespr. door Prof. Dr. A. I. Diepenhorst	337
		Geld- en kapitaalmarkt, door Dr. M. P. Gans	338
		Notities:	
		Input en output van melkkoeien	328

Het tekort op de betalingsbalans bereikte een dieptepunt in het eerste kwartaal 1957; het liep toen bijna f. 400 mln. of op jaarbasis ca. f. 1½ mrd. Het nadien ingetreden krachtige herstel leidde reeds in het derde kwartaal tot het ontstaan van een — gering — positief saldo, dat in het vierde kwartaal opliep tot ca. f. 200 mln. of ca. f. ¼ mrd. op jaarbasis. Het tekort in het lopende verkeer in 1957 moet volgens schrijver geheel aan de extra-voorraadstijging worden toegeschreven. Het in 1956 verbroken evenwicht tussen middelen en bestedingen is dus in 1957 en met name in de tweede helft van dat jaar weer hersteld. Of het overschot aan middelen boven bestedingen thans reeds groot genoeg is om van een volkomen bevredigende situatie te kunnen spreken — hetgeen het geval is bij een overschot van ca. f. ½ mrd. per jaar — kan echter volgens schrijver, gezien de onvoldoende zekerheid t.a.v. het voorraadgegeven, nog niet worden vastgesteld.

De ontwikkeling van de betalingsbalans op korte termijn

De betalingsbalans op transactiebasis wordt momenteel door het C.B.S. eens per half jaar samengesteld. De laatste publikatie had betrekking op het eerste halfjaar van 1957 en verscheen in september van het vorig jaar. Vooral nu de laatste tijd de positie van onze betalingsbalans meer in de belangstelling staat, is het echter van belang om over het verloop hiervan recenter geïnformeerd te zijn.

De maandelijks gegevens die De Nederlandsche Bank over de betalingsbalans produceert, hebben het nadeel dat het kascijfers zijn. Deze vertonen nl. tegenover transactiecijfers steeds een achterstand, als gevolg van het tijdsinterval dat verloopt tussen levering en betaling. Deze achterstand bedraagt dooreengenomen ca. drie maanden. Hier komt bij, dat kascijfers veel gevoeliger zijn voor speculatieve invloeden, en dus eerder een vertekend beeld geven. Ten slotte is het als gevolg van het ontbreken van een artikelspecificatie vrijwel niet doenlijk uit de cijfers van De Nederlandsche Bank de invloed van seizoen- e.a. incidentele factoren te elimineren, waarna eerst de werkelijke trend in de ontwikkeling van het betalingsbalanssaldo kan worden bepaald.

Uitgaande van de beschikbare en algemeen toegankelijke transactiecijfers is er echter mèer te bereiken bij het streven naar een sneller informatie over het betalingsbalansverloop. Onderstaand is een calculatie op basis van deze gegevens nader toegelicht.

Handelsbalans.

Over de ontwikkeling van de handelsbalans staan maandelijks gegevens ter beschikking. Deze worden echter, zoals de ervaring heeft geleerd, te sterk door incidentele factoren buiten de handelsbeweging zelf gelegen beïnvloed, dan dat zij op zichzelf voldoende bruikbaar zijn ter verkrijging van het nagestreefde inzicht. Praktisch blijkt een periode van drie maanden nodig te zijn om de waarde van de in- en uitvoercijfers voldoende tot hun recht te laten komen. Eerst dan blijkt het ook mogelijk de gewenste correcties voor seizoeninvloeden e.d. met redelijk resultaat door te voeren.

Voor de bepaling van deze correcties is dezerzijds een berekeningsmethode ontwikkeld, die reeds enige jaren tot

bevredigende resultaten leidt. Het valt buiten het bestek van dit artikel hierover een uitvoerige uiteenzetting te geven. Zij slechts vermeld, dat voor alle artikelcategorien die van enige importantie zijn bij in- en/of uitvoer over een aantal jaren is nagegaan of en in hoeverre zich hierbij seizoenverschijnselen voordoen, alsmede of er sprake is van sterke toevallige invloeden; in het laatste geval is de invloed hiervan afgezwakt door toepassing van voortschrijdende gemiddelden (bijv. bij de export van schepen).

Daarnaast dient rekening te worden gehouden met bepaalde correcties, die op de cijfers van de Handelsstatistiek dienen te worden aangebracht om deze aan te passen aan de definitie volgens welke de betalingsbalans wordt samengesteld. Zo dient bijv. de boekingsperiode te worden vervangen door de periode van de werkelijke in- en uitvoer, waardoor nogal eens verschillen van betekenis kunnen ontstaan.

Het resultaat van de berekeningen van het handelsbalanssaldo per kwartaal, gecorrigeerd voor seizoen- en incidentele schommelingen en aangepast aan de definities van de betalingsbalans op transactiebasis, is over de jaren 1953 t/m 1957 als volgt.

TABEL 1.

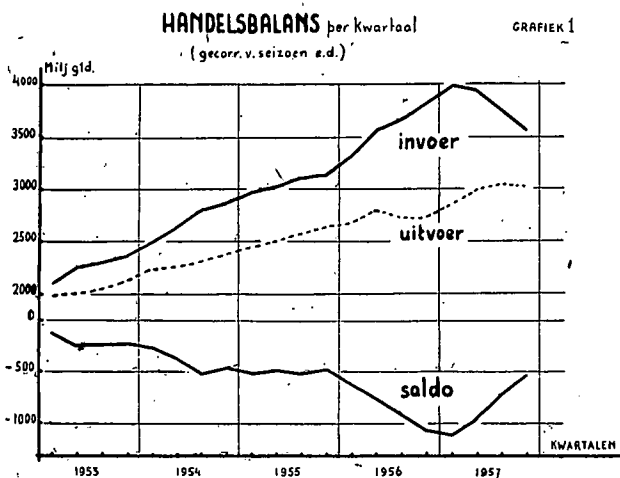
Gecorrigeerde saldi op de handelsbalans (in mln. gld.)

	1e kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.	Jaar
1953	— 110	— 240	— 240	— 220	— 810
1954	— 260	— 370	— 520	— 470	— 1.620
1955	— 510	— 500	— 520	— 490	— 2.020
1956	— 630	— 780	— 940	— 1.090	— 3.440
1957	— 1.120	— 960	— 710	— 530	— 3.320

T.a.v. de berekening van bovenvermelde gegevens dient nog het volgende te worden opgemerkt:

- 1e de versnelde invoer eind 1954, die destijds werd geconstateerd, is hier geboekt op 1955;
- 2e de „overloop” van 1957 op 1958 i.v.m. de normale registratie-achterstand moest worden geraamd;
- 3e de incidenteel zeer hoge invoer van schepen en vliegtuigen in 1957 is voor een deel op andere jaren overgeboekt.

Wat het resultaat zelf betreft kan aan de hand van tabel 1 en grafiek 1 een duidelijke geléidelijke achteruitgang in de handelsbalans, over de eerste beschouwde jaren worden geconstateerd, die in 1956 in versterkte mate is doorgezet en zich voortzette tot begin 1957. Het daarop volgende herstel kan, vooral gezien de groei van de totale handelsbeweging, als volledig worden gekwalificeerd. Opvallend is ook, dat de omslag zich in een relatief kort tijdsbestek, nl. in drie kwartalen voltrok.

Over de onmiskenbare invloed van de voorraadfluctuaties op deze sterke schommeling in de handelsbalans gedurende de laatste twee jaar zal verder (bij de bespreking van de totale lopende rekening) worden teruggekomen.

Dienstenbalans.

De completering van dit resultaat met de cijfers van het dienstenverkeer vormt ogenschijnlijk een veel groter probleem. Afgezien van de statistisch-technische moeilijkheid van de aansluiting met de transactiecijfers van het goederenverkeer blijken de dienstensaldi per 3-maandsperiode aan sterke toevallige schommelingen onderhevig te zijn.

Indien men zich echter rekenschap geeft van het feit, dat de jaarcijfers van het dienstensaldo, die in het kader van de totale betalingsbalans op transactiebasis worden samengesteld, van jaar tot jaar veelal geen grote verschillen vertonen en voor zover dat toch het geval is (zoals bijv. van 1954 op 1955) grotendeels uit incidentele verschuivingen kunnen worden verklaard, dan mag gesteld worden dat hier toch van een redelijk gelijkmatige ontwikkeling sprake is. Eenzelfde verloop mag uiteraard ook per kwartaal worden aangenomen, zodat een interpolatie van de gevonden jaarcijfers over de kwartalen verantwoord lijkt.

Het beeld van de ontwikkeling van de totale lopende rekening wijkt dientengevolge weinig af van dat van de handelsbalans, zij het dat het niveau uiteraard veel hoger ligt en dat door het trendmatig gestegen dienstensaldo, de dalende lijn van het handelsbalanssaldo wordt afgezwakt (zie tabel 3 en grafiek 2).

Opgemerkt zij nog, dat voor zover de geconstateerde stijging van het invoersaldo samenhangt met de toeneming van het handelsverkeer, deze (via de vrachten op invoer) ook tot de stijging van het dienstensaldo heeft bijgedragen.

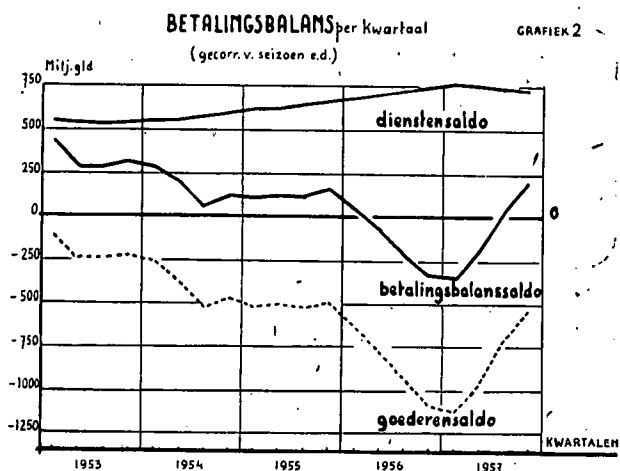
TABEL 2.

Saldo dienstenverkeer

(in mln. gld.)

	Volgens betalingsbalans	Idem, gecorrigeerd voor incidentele verschuivingen
1951	2.220	2.300
1952	2.370	2.200
1953	2.230	2.150
1954	2.180	2.300
1955	2.760	2.550
1956	2.670	2.850
1957	3.000 a)	3.000

a) raming.

TABEL 3.

Gecorrigeerde saldi op lopende rekening

(in mln. gld.)

	1e kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.	Jaar
1953	+ 440	+ 290	+ 290	+ 320	+ 1.340
1954	+ 290	+ 200	+ 60	+ 130	+ 680
1955	+ 110	+ 130	+ 120	+ 170	+ 530
1956	+ 55	- 75	- 220	- 350	- 590
1957	- 360	- 200	+ 30	+ 210	- 320

De gevonden lijn van het betalingsbalanssaldo op lopende rekening per kwartaal geeft verder aanleiding tot de volgende conclusies:

- 1e het betalingsbalanssaldo bereikte zijn dieptepunt in het eerste kwartaal 1957, toen het tekort bijna f. 400 mln. beliep of op jaarbasis ca. f. 1½ mrd.;
- 2e het nadien ingetreden krachtige herstel leidde reeds in het derde kwartaal weer tot het ontstaan van een (gering) positief saldo, dat in het vierde kwartaal opliep tot ca. f. 200 mln. of ca. f. 3/4 mrd. op jaarbasis.

Zoals reeds eerder werd aangeduid werd de ontwikkeling in 1956 en 1957 in belangrijke mate beïnvloed door grote schommelingen in de voorraden, die zoals bekend een zeer hoge marginale invoerquote hebben. In 1956 en het eerste halfjaar 1957 zijn de voorraden nl. belangrijk toegenomen, terwijl in de tweede helft van 1957 mogelijk reeds een tegengestelde ontwikkeling is ingezet.

De gegevens t.a.v. de mutaties in de voorraden vertonen echter, gezien het feit, dat deze de sluitpostvormen van de Nationale Rekening, een vrij grote onzekerheidsmarge. Desalniettemin mag de conclusie getrokken worden dat het tekort in het lopende verkeer in 1957 geheel aan de extra-voorraadstijging is toe te schrijven. Gezien het verloop van productie en bestedingen in dat jaar mocht immers enige daling van het voorraadniveau worden verwacht,

Begrijpelijkerwijs heeft de redactie van „E.-S.B.” steeds getracht de lezers van dit blad zo goed mogelijk te doen voorlichten omtrent de vraagstukken verband houdend met de Europese economische samenwerking. Daartoe heeft zij in het verleden o.a. tal van artikelen gepubliceerd, waarin het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap van verschillende kanten werd belicht. Nu op 1 januari 1958 het E.E.G.-verdrag officieel in werking is getreden, meent de redactie niet te moeten volstaan met het van tijd tot tijd plaatsen van beschouwingen over actuele Euromarkt-aangelegenheden, maar acht zij het wenselijk daarnaast elk kwartaal een overzicht te publiceren van de jongste ontwikkeling van de E.E.G. Tot haar genoegen heeft zij Prof. Dr. J. Kymmell bereid gevonden dit periodieke overzicht te schrijven. Zijn eerste bijdrage is hieronder afgedrukt.

De ontwikkeling van de E.E.G. (eerste kwartaal 1958)

Op 1 januari 1958 is het E.E.G.-verdrag officieel in werking getreden. Op 5 en 6 januari kwamen de Regeringsvertegenwoordigers van de zes Lid-Statens bijeen, teneinde het eens te worden over de samenstelling van de 9 leden tellende E.E.G.-commissie, en de 5 leden tellende Euratom-commissie alsmede de benoeming van de nieuwe voorzitter van de Hoge Autoriteit van de E.G.K.S. en te beslissen over de stad waarin de thans bestaande drie Europese Gemeenschappen, de E.G.K.S., de E.E.G. en Euratom zouden moeten worden gevestigd.

Over deze benoemingen is veel te doen geweest en veel onvriendelijks is hierover geschreven. In vrijwel alle kranten is het getouwtrek tussen de Regeringen voor het verkrijgen van posities gelaakt en heeft men betreurd, dat de „Europese geest” zo zoek was. Deze kritiek ligt voor de hand en is ook tamelijk gemakkelijk. Heel wat moeilijker was het om tot overeenstemming te komen en een redelijk evenwicht te verkrijgen tussen de verschillende nationaliteiten en tussen de verschillende politieke richtingen. Gezien de belangrijke rol van deze twee factoren, ook in de toekomst, is het nuttig hierop even nader in te gaan.

(vervolg van blz. 325)

terwijl volgens de raming van het Centraal Planbureau in het Centraal Economisch Plan 1958 per saldo nog een voorraauditbreiding in 1957 heeft plaatsgehad van meer dan een miljard gulden. Zelfs onder de veronderstelling, dat de werkelijke voorraadvermeerdering slechts de helft hiervan heeft bedragen, bedraagt het surplus hiervan t.o.v. hetgeen noodzakelijk was nog altijd meer dan f. 600 mln. Het effect hiervan op invoer en betalingsbalans is op rond f. 500 mln. te stellen, terwijl het hier voor 1957 becijferde (gecorrigeerde) tekort slechts op f. 300 mln. uitkomt.

Het in 1956 verbroken evenwicht tussen middelen en bestedingen is derhalve in 1957 en met name in de tweede helft van dit jaar weer hersteld. Of het overschot aan middelen boven bestedingen thans reeds groot genoeg is om van een volkomen bevredigende situatie te kunnen spreken — hetgeen zoals bekend eerst het geval is bij een overschot van ca. f. $\frac{1}{2}$ mrd. per jaar — kan echter gezien de onvoldoende zekerheid t.a.v. het voorraadgegeven, nog niet worden vastgesteld.

Rotterdam.

F. J. CLAVAUX.

Het probleem van een verdeling tussen nationaliteiten speelde vooral een rol bij de verdeling van de voorzitter- en vice-voorzitterschappen. Aangewezen moesten worden een voorzitter van de Hoge Autoriteit, van de Atoomcommissie en van de Europese Commissie, alsmede twee vice-voorzitters van de Hoge Autoriteit, een vice-voorzitter van de Atoomcommissie en drie vice-voorzitters van de Europese Commissie. Het is zonder meer duidelijk dat, ook onafhankelijk van de eventuele persoonlijke capaciteiten van de door de Regeringen aan te wijzen leden dezer drie supranationale instellingen, het niet aanvaardbaar zou zijn wanneer bijv. alle voorzitterschappen door Fransen of door Nederlanders bekleed zouden zijn. De oplossing, welke men ten slotte heeft bereikt, komt er op neer, dat een Duitser, t.w. Prof. Hallstein, voorzitter van de Europese Commissie, en dat de heer Finet — een van de Belgische leden van de Hoge Autoriteit — voorzitter van de Hoge Autoriteit is geworden en de heer Armand, een Fransman, voorzitter van de Atoomcommissie is geworden. En dat voorts Nederland en Italië elk twee vice-voorzitters hebben gekregen en Frankrijk en België nog één. Voorts besloot men een Italiaan president van de Investeringsbank te maken en een Nederlander president van het Hof.

Een hier doorheen spelende moeilijkheid betrof de samenstelling naar politieke richting. Deze moeilijkheid gold zowel bij de algemene samenstelling van de drie supranationale instellingen, maar betrof ook weer de verdeling van de voorzitter- en de vice-voorzitterschappen. De politieke groeperingen in het Europese vlak, zoals deze op het ogenblik tot uitdrukking komen in de parlementaire vergadering van de Gemeenschappen, zijn de Christendemocraten, de Socialisten en de restgroep, welke soms met het etiket Liberalen wordt gesierd. In het algemeen achtte men het noodzakelijk, dat de drie te benoemen voorzitters elk van een andere politieke groepering zouden zijn. Ook hierin is men geslaagd; de heer Hallstein is Christendemocraat, de heer Finet Socialist en de heer Armand geen van beiden, dus Liberaal. Ook het vraagstuk van de verdeling binnen elk van de supranationale instellingen naar politieke richting zal in de toekomst ongetwijfeld een belangrijk probleem blijven. Het is ten slotte de taak van deze instellingen het beleid waarover de Raad van Ministers moet

beslissen, voor te bereiden en in een aantal gevallen bovendien zelf beslissingen te nemen. De invloed, en dus de algemene politieke invloed van deze instellingen op het toekomstige beleid, zal dus zeker groot kunnen zijn. Om die reden moet dan ook worden voorkomen, dat de samenstelling dezer instellingen te duidelijk afwijkt van het algemene politieke beeld in de Lid-staten.

Over de keuze van de stad waar de Gemeenschappen gevestigd moeten worden, is men het niet eens kunnen worden. Een essentieel beginsel is echter aanvaard, namelijk dat de drie Gemeenschappen in één en dezelfde stad zouden moeten komen. Dit betekent dus, dat de Hoge Autoriteit, de Europese Commissie en de Atoomcommissie, alsook de Raden van Ministers voor deze drie Gemeenschappen en tevens het gemeenschappelijke parlement en het gemeenschappelijke Hof van Justitie alle in de zelfde stad gevestigd zullen moeten worden. Op dit ogenblik zijn 10 steden kandidaat gesteld voor deze zetel. De belangrijkste hiervan zijn Brussel, Luxemburg, Straatsburg, Parijs en Milaan. De Nederlandse Regering heeft uitdrukkelijk haar voorkeur voor Brussel uitgesproken. Vóór 1 juni a.s. zullen de Regeringen moeten beslissen na advies te hebben ingewonnen van een speciaal voor dit doel ingestelde Commissie van Stedebouwkundigen en van de parlementaire vergadering.

Enkele dagen na deze conferentie kwam de E.E.G.-commissie voor het eerst bijeen en zette zij zich aan de moeilijke taak van het opbouwen van een eigen apparaat, het ontwerpen van de verschillende organisatorische voorzieningen, het opstellen van een voorlopig budget en „last but not least” de vaststelling van een programma van werkzaamheden.

De Raad van Ministers kwam — overeenkomstig art. 241 van het Verdrag — binnen een maand na de inwerking-treding op 25 januari voor de eerste maal bijeen. Nadien vergaderde de Raad nog op 25 februari, 18 maart en 15 april. De Raad zal als regel eenmaal per maand op ministerieel niveau vergaderen. De agenda en de beslissingen, welke de Raad moet nemen, zullen worden voorbereid door het college van Permanente Vertegenwoordigers, dat tot nu toe twee à drie maal per maand bijeenkwam. Tot Nederlandse Permanente Vertegenwoordiger is benoemd de heer J. Linthorst Homan. Hij zal de beschikking krijgen over een kleine staf van deskundigen voor de vele technische onderwerpen waarmee de Raad in de komende maanden zeker zal worden geconfronteerd.

Wat de andere instellingen van de Gemeenschap betreft zij het volgende gemeld.

Het Europese Parlement voor de drie Gemeenschappen, dat 142 leden telt, kwam voor het eerst bijeen op 19, 20 en 21 maart. Het koos als voorzitter oud-Minister Schuman en besliste voorts over de samenstelling der diverse commissies.

Het Hof van Justitie, dat eveneens voor de drie Gemeenschappen optreedt, is nog niet geconstitueerd.

De Investeringsbank is voorlopig in Brussel gevestigd en het bestuur ervan is benoemd.

Ten slotte zij nog vermeld, dat het Monetaire Comité, dat een zuiver adviserende taak heeft, is aangewezen en dat het algemene adviesorgaan van het bedrijfsleven voor de E.E.G., nl. het Economisch en Sociaal Comité op 22 april is aangewezen.

Over de werkzaamheden der instellingen gedurende deze eerste maanden is uiteraard nog weinig te vertellen. Problemen van organisatorische aard vormen nog steeds de hoofdschotel van de activiteiten.

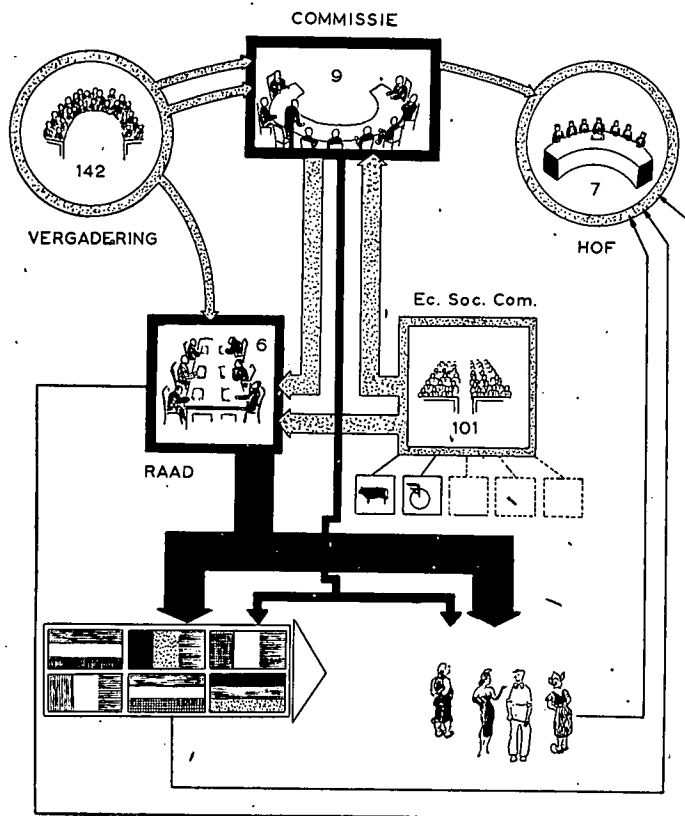
De E.E.G.-commissie werd het eens over een onderlinge taakverdeling tussen de leden. Deze is als volgt:

Administratie, begroting, personeel, organisatie, secretariaat	Prof. Hallstein, voorzitter (Duitsland)
Buitenlandse betrekkingen	de heer Rey (België)
Algemeen economische en financiële zaken	de heer Marjolin, vicevoorzitter (Frankrijk)
Gemeenschappelijke markt en onderlinge handel	de heer Malvestiti, vicevoorzitter (Italië)
Concurrentie-regime (incl. kartels en subsidies)	de heer Von der Groeben (Duitsland)
Sociale zaken	de heer Petrilli (Italië)
Landbouw	de heer Mansholt, vicevoorzitter (Nederland)
Transport	de heer Rasquin (Luxemburg)
Overzeese gebieden	de heer Lemaigen (Frankrijk)

Deze werkverdeling impliceert niet, dat de hier genoemde leden zelfstandig de standpunten van de Commissie bepalen. Ieder zal slechts voor zijn ressort en als regel in samenwerking met twee collega's, de standpunten van de Commissie voorbereiden.

Met deze min of meer portefeuillegewijze indeling correspondeert ook de indeling van het ambtelijk apparaat van de E.E.G.-commissie. De topfunctionarissen dezer afdelingen — Directeuren-Generaal geheten — zijn onlangs benoemd. De twee Nederlanders in dit gezelschap zijn resp. de heer Verloren van Themaat voor het concurrentieregime en de heer Van Karnebeek voor administratie, budget en personeel.

ORGANISATIE-SCHEMA E.E.G.

Ontworpen door het Centraal Brouwerij Kantoor

In afzienbare termijn zal dus nu overgegaan kunnen worden tot de aanstelling van het verdere personeel, waarvoor, naar bekend is, zich reeds vele duizenden sollicitanten en gegadigden hebben gemeld.

Input en output van melkkoeien

In „Westminster Bank Review” van februari jl. zijn de resultaten gepubliceerd van een door A. G. Antill en Colin Clark ingesteld onderzoek naar het verband tussen de input aan krachtvoer en de melkgift. Allereerst werd in dit onderzoek de invloed van de volgende factoren gemeten en vervolgens geëlimineerd: 1. percentage melk verkocht in de wintermaanden; 2. percentage koeien dat gemolken wordt; 3. weersomstandigheden; 4. speciale kenmerken van iedere boerderij, zoals verschillen in grond en gebouwen. Voorts bleken onderstaande factoren statistisch van geen belang te zijn: a. het voeren van niet-krachtvoer, zoals gras, voedergewassen enz.; b. de gemiddelde waarde van de koe; c. het tempo waarin de koeien vervangen worden; d. de hoeveelheid arbeid per te verzorgen koe.

Na uitschakeling van bovenstaande factoren werd het verband krachtvoer-melkgift onderzocht voor het jaar 1949/50; de uitkomsten werden vervolgens herleid in prijzen van 1956/57. Zonder krachtvoer werd een melkgift van ca. 500 gallons per koe per jaar bereikt. Wanneer voor meer dan £ 36 à £ 40 aan krachtvoer per koe wordt verbruikt komt de melkgift toch niet boven 700 gallons. Doch ook om de produktie van 500 tot 700 gallons op te voeren is ca. 3 s. 7 d. aan krachtvoer nodig voor 1 gallon melk, die tegen 3 s. 1½ d. wordt verkocht. Daarbij komt nog dat alleen de in consumptie gebrachte melk 3 s. 1½ d. opbrengt. Voor het deel dat verwerkt wordt tot boter, kaas of melkpoeder bieden de zuivelfabrieken thans echter slechts 1 s. 3 d.; zelfs als het wereldprijspeil voor zuivelprodukten zou stijgen zal deze industriemelk vermoedelijk niet veel meer dan 1 s. 6 d. opbrengen. Het komt er dus op neer dat men voor 3 s. 7 d. aan krachtvoer verbruikt, waarvan een deel in dollars moet worden betaald, om een additionele hoeveelheid melk voort te brengen die 1 s. 6 d. waard is. Dit is niet alleen voor de boer, maar ook voor de gehele Britse volkshuishouding nadelig, welke laatste toch al met een chronisch betalingsbalanstekort te kampen heeft.

Ook uit in de Verenigde Staten verrichte onderzoeken bleek de afnemende meeropbrengst aan melk bij toenemend verbruik aan krachtvoer; doch daaruit bleek niet dat — zoals bij het onderhavige onderzoek aan het licht kwam — reeds bij een melkgift tussen 600 en 700 gallons per jaar de kosten van het krachtvoer de geldopbrengst van de melk gaan overtreffen. Ten slotte zij erop gewezen, dat de gegevens voor het onderzoek afkomstig zijn van proefboerderijen; in de praktijk van het gewone veehoudersbedrijf treden de afnemende meeropbrengsten wellicht reeds bij een lager niveau van melkproduktie op.

Het belangrijkste beleidsvraagstuk waarmee de E.E.G.-commissie zich heeft geoccupeerd is de Vrijhandelszone. Bij de onderhandelingen hierover in Parijs, in het Intergouvernementele Comité van de 17 O.E.E.S.-landen, onder leiding van de Engelse Minister Maudling, is de E.E.G.-commissie reeds vertegenwoordigd als waarnemer; in het onderling vooroverleg tussen de Zes heeft de Commissie een veel actiever rol gespeeld en daarbij o.a. blijk gegeven dat zij bepaald een andere conceptie voor ogen heeft dan de Franse Regering heeft gepresenteerd in haar Memorandum. In enkele woorden komt dit verschil erop neer, dat in de Franse conceptie eerst allerlei concurrentievoorwaarden, waaronder bijv. het buitentarief, de andere handelspolitieke maatregelen en nationale regelingen moeten zijn geharmoniseerd — hetgeen dan sectorsgewijs moet worden aangepakt — waarna eventueel tot openstelling der economische grenzen kan worden overgegaan.

De Commissie pleit nadrukkelijk voor een zo spoedig mogelijke afbraak der grensbelemmeringen — zo mogelijk van meet af aan parallel met de E.E.G., waarbij de harmonisatie dan kan volgen voor zover mogelijk en nodig. Voorts wil de Commissie een aantal regelingen uit het E.E.G.-verdrag, zoals de sociale bepalingen, die betreffende de betalingsbalansmoeilijkheden en de wederzijdse hulpverlening, overgenomen zien in het Verdrag voor de Vrijhandelszone. Op de verdere aspecten van het standpunt van de Commissie zal hier niet worden ingegaan, omdat men thans in onderling overleg met de vertegenwoordigers der Regeringen nog bezig is tot een gemeenschappelijk standpunt van de Zes te komen. Het enige dat nog eens met nadruk kan worden gezegd is, dat de Commissie stellig van mening is, dat er een regeling voor het openen van grenzen tussen de E.E.G. en de niet-E.E.G. landen van de O.E.E.S. moet komen — of deze nu Vrijhandelszone heet of een andere naam draagt — en dat het ernaar uitziet, dat de rol van de Commissie van doorslaggevend belang kan zijn bij een probleem als dat van de Vrijhandelszone, waar de Regeringen van de zes Lid-staten zulke uiteenlopende opvattingen hebben. Op zichzelf is dit laatste een interessant verschijnsel en een mogelijke indicatie voor de toekomst.

De Raad van Ministers heeft zich tot nu toe eveneens hoofdzakelijk met organisatorische en procedurele kwesties bezig gehouden. Het Reglement van Orde kwam tot stand, evenals het Statuut van het Monetaire Comité; het talenregime werd vastgesteld (het bepaalt o.a. dat er vier officiële talen zijn en dat men in zijn nationale taal aan de Gemeenschap kan schrijven). Een voorschotregeling voor de financiering van de kosten van het apparaat ad B.fr. 100 mln. voor het eerste halfjaar werd goedgekeurd.

Voorts werd de verdediging van het E.E.G.-verdrag in het G.A.T.T. georganiseerd en een Memorandum ter rechtvaardiging van het E.E.G.-verdrag bestemd voor alle Zuid-amerikaanse landen vastgesteld en overhandigd.

Onderwerpen die in de naaste toekomst de aandacht zullen vragen — na de Vrijhandelszone, dat voorlopig wel het belangrijkste agendapunt zal blijven — zijn de G.A.T.T.-behandeling, de komende conferentie ter voorbereiding van de gemeenschappelijke landbouwpolitiek, het opzetten en regelen van het fonds voor de overzeese gebieden en de voorbereiding van enkele associatieregelingen, de nomenclatuur en vaststelling van het gemeenschappelijk buitentarief en het financiële reglement.

De Gemeenschap komt op gang. Helaas is het algemene conjuncturele klimaat niet bij uitstek gunstig en het zou

In dit artikel behandelt schrijver de vraag, of de spaarbanken, naast de van hen verwachte medewerking tot een verhoging der besparingen, niet tevens hun bijdrage kunnen en moeten leveren voor het bereiken, desnoods op wat langere termijn, van een ruimere verbreiding van effectenbezit, met name van aandelen. Schrijver staat gereserveerd tegenover het betoog van hen, die een deel van de spaarbanktegoeden naar de effectensfeer willen doen overhevelen. Voor een spaarbank is het z.i vrijwel onmogelijk te bepalen welke houding in deze problematiek aan te nemen. Mochten er spaarbanken zijn, die hun spaarders de gelegenheid willen bieden in belegging in aandelen deel te nemen, hetgeen ernstig betwijfeld moet worden, dan rijst nog de vraag, of deze spaarbanken zulks actief moeten aanmoedigen of een meer passieve houding moeten aannemen. Schrijver geeft de voorkeur aan een uitgesproken passieve houding van de spaarbanken.

De spaarbanken en de effectenpopularisering

De spaarbanken in Nederland genieten de laatste tijd meer belangstelling dan vroeger voor de resultaten van hun activiteit: het sparen onder de bevolking te bevorderen. Het is geen wonder, dat in een tijd, waarin het totaal der besparingen macro-economisch gezien onder het gewenste niveau blijft, wetenschaps- en praktijkmensen uit de financieel-economische wereld het eerst hun oog laten vallen op die instellingen, die hierin mogelijk verbetering zouden kunnen brengen. Van deze verhoogde belangstelling is vooral sedert medio november 1957 sprake. Er werden toen immers aanzienlijke bedragen door de spaarders opgevraagd om in te schrijven op de Nationale Woningbouwlening en er vonden dus verschuivingen van de ene beleggingsvorm in de andere plaats. Het gevolg was, dat bij de spaarbanken tamelijk grote terugbetalingssaldi ontstonden, ten onrechte vaak als „ontsparingen” aangeduid, welke tot de verbeelding van het grote publiek spraken. Ook het verschil, welke de door de spaarbanken aan de inleggers vergoede rente, ondanks verhogingen, enige tijd en mogelijk ook nu nog, vertoont met de in korte tijd zo sterk opgelopen en daarna weer enigszins gedaalde rente op de kapitaalmarkt, droeg tot deze belangstelling bij.

Nu is daar kort geleden bijgekomen de vraag of de spaarbanken, naast de van hen verwachte medewerking tot een verhoging der besparingen, niet tevens hun bijdrage kunnen en moeten leveren voor het bereiken, desnoods op wat langere termijn, van een ruimere verbreiding van effectenbezit, met name van aandelen, onder categorieën van de bevolking, welke tot nu toe tegenover dergelijk bezit vrij onwennig staan. Streven dus naar popularisering van effecten, naar bevordering van volkskapitalisme. Dit probleem werd — voor zover ons bekend — het eerst naar voren gebracht door Mr. Ir. A. W. Quint („E.-S.B.” van 29 mei 1957, „Beleggers-Belangen” van 30 maart

(vervolg van blz. 328)

wel eens kunnen blijken, dat de start van de E.E.G. lang niet zo soepel en geruisloos zal verlopen als die van de E.G.K.S. De grote politieke en betalingsmoeilijkheden waarvoor Frankrijk staat voorspellen in dit opzicht weinig goeds. Maar wel vaker waren krachtige mannen kommervolle zuigelingen.

's-Gravenhage,

Prof. Dr. J. KYMMELL.

1957), maar is vooral in de belangstelling komen te staan na de voordracht „De Nieuwe Belegger” door Prof. Kuin op 9 december 1957 gehouden, ter gelegenheid van de uitreiking van de Henri Sythoff-prijs voor het beste jaarverslag. Wij zullen ons in dit artikel eens wat nader met dit vraagstuk bezig houden.

De spaarbanken zouden daartoe de potentiële nieuwe beleggers onder hun inleggers moeten activeren. Want, zo redeneert men, zij zijn het, die de tegoeden beheren, welke min of meer ver boven het gemiddelde uitgaan en worden aangehouden door hen, die een wat ruimer inkomen genieten (in de gedachtengang van Prof. Kuin: gehuwden f. 7000—f. 10.000, ongehuwden f. 5.000—f. 7.000), maar de weg naar de kapitaalmarkt eigenlijk nog niet kennen. Prof. Kuin rekent tot deze potentiële nieuwe beleggers onder andere de bestbetaalde arbeiders, toezicht houdend personeel, ambtenaren, jonge intellectuelen, hoger betaalde employé's in kantoren en winkels, bepaalde groepen van ambachtsmensen en middenstanders. Zij allen zijn als inleggers vertrouwd met hun spaarbank, maar hebben een zekere schroom om cliënt van een gewone bank te worden. Een deel van hun tegoeden zou dan uit liquiditeitsoogpunt door hen worden aangehouden, het restant van elk van deze tegoeden zou meer een vermogenskarakter hebben en als het ware voor belegging braak liggen. De spaarbanken zouden nu een belangrijke rol kunnen spelen bij de omzetting van deze saldi in de aandelensfeer. Zij zouden daartoe deze inleggers de gelegenheid moeten bieden een rekening te openen, die neerkomt op een aandeel in een door de spaarbank gevormd beleggingsdepôt, waarin voornamelijk aandelen worden gehouden. Van de bij de Rijkspostspaarbank, Algemene spaarbanken en Boerenleenbanken aangehouden rekeningen zijn er zeker enige honderdduizenden met een tegoed van bijv. meer dan f. 2.000. Onder deze spaarders zouden velen tot de „nieuwe beleggers” gerekend moeten worden. Aldus in grote lijnen het betoog van hen, die een deel van de spaartegoeden naar de effectensfeer willen doen overhevelen ¹⁾.

¹⁾ Prof. Kuin onderkent het grote sociale belang van de huidige activiteit van de spaarbanken en ziet de nieuwe taak dan ook uitsluitend als een mogelijke aanvulling op de hoofdtaak.

Aannemend, dat dit betoog niet onjuist is, gaat het dus om een in kwantitatief opzicht zeker niet te verwaarlozen groep. Teneinde een indruk te geven, vermelden wij, dat bij de Stichting Spaarbank te Rotterdam, de hier te lande grootste algemene spaarbank, per ultimo 1956 ruim 26.000 rekeningen werden aangehouden met tegoeden van meer dan f. 2.000.

Wat beoogt men nu eigenlijk met deze omzetting van spaarbanktegoeden in effectenbezit, wanneer men zich althans beperkt tot de zuiver economische facetten en alle sociale kanten, die aan het volkskapitalisme zitten, buiten beschouwing laat?

Allereerst speelt hierbij een mogelijke beveiliging tegen waardedaling van het geld een rol. Het is zonder meer duidelijk, dat dit risico bij de hogere spaartegoeden zwaarder weegt, dan wanneer men slechts de gemiddelde tegoeden beschouwt, welke in de orde van grootte van slechts enige honderden guldens liggen. Toch moet men dit risico ook weer niet overdrijven. De omloopsnelheid zal ook voor deze grotere saldi in vele gevallen vrij groot zijn, hetgeen betekent, dat deze tegoeden slechts enkele jaren bij de spaarbanken zullen staan. Met andere woorden: waardedalingen van het geld zullen in zulke betrekkelijk korte perioden, in normale tijden, ook nauwelijks van zoveel invloed kunnen zijn, dat er hierin een aanleiding zou kunnen worden gevonden een spaartegoed in aandelen om te zetten.

Bovendien mag er niet op gerekend worden, dat belegging in aandelen onder alle omstandigheden en ook op korte termijn bescherming biedt tegen waardedaling van het geld. Dit blijkt uit het feit, dat in het kader van de algemene koersdaling van het afgelopen jaar, zelfs de aandelen van de grootste drie beleggingsmaatschappijen in één maand tien procent van hun beurswaarde verloren en in drie maanden zestien procent.

Wel dienen de spaarbanken voortdurend bij de monetaire autoriteiten te blijven aandringen op het belang van handhaving van een stabiele geldswaarde. Zij zijn echter in dit opzicht voldoende diligent. Terecht waarschuwt ook Prof. Kuin tegen overmatige activiteit van de spaarbanken ten aanzien van het geldwaardeprobleem.

In de tweede plaats denkt men door effectenpopularisering onder spaarders het aanbod van risico-dragend kapitaal te kunnen vergroten. In de situatie, waarin wij ons bevinden, van een structurele schaarste aan risico-dragend kapitaal, is dit uiteraard van veel belang. Wanneer een spaarbanksaldo wordt opgevraagd en belegd in aandelen, staat tegenover een verruiming van het aanbod van risico-dragend kapitaal een overeenkomstige verkrapting van het aanbod van risico-mijdend kapitaal.

Het wordt interessanter, indien door een ruimere effectenspreiding vorming van additionele besparingen vergemakkelijkt zou worden. Dit zou kunnen gebeuren, omdat het publiek meer belangstelling voor sparen en beleggen en een beter inzicht in het functioneren van de kapitaalmarkt zou krijgen. Wij zijn hier dus terecht gekomen bij het raakvlak van de twee taken, die aan de spaarbanken worden gesteld: vergroting der besparingen enerzijds, de onbestreden primaire taak, en effectenpopularisering, naar de mening van hen, die „de nieuwe belegger” tot ontwikkeling willen zien komen, anderzijds. Het is naar onze mening echter nog geheel onbewezen, dat in dit verband *additionele* besparingen zullen worden gevormd, reden waarom wij aan dit argument voor effecten-

popularisering geen al te grote waarde menen te moeten toekennen. Ook Prof. Kuin is sceptisch op dit stuk.

Voorts moet men niet uit het oog verliezen, dat een deel van de tegoeden door de spaarders in de risicomijdende sfeer gevormd, bij de beleggingen door de spaarbanken toch het bedrijfsleven ten goede kunnen komen. Allereerst dient men daarbij aan obligaties ten laste van industriële ondernemingen en elektriciteitsmaatschappijen te denken. Bovendien werken de spaarbanken, uiteraard onder volstrekte handhaving van de eisen van zekerheid voor de inleggers, bij hun beleggingen waar mogelijk ertoe mee, te voorzien in nationale of plaatselijke behoeften aan financieringsmiddelen voor sociale doeleinden, welke indirect ook het bedrijfsleven ten goede komen. Bijv. het verstrekken van gelden onder hypothecair verband op arbeiderswoningen, leningen onder garantie aan technische scholen enz.

Uit het bovenstaande moge reeds blijken, dat wij gereserveerd staan tegenover de voordelen van de voorgestelde nieuwe spaarbankactiviteiten. Maar wij hebben nog een aantal aperte bezwaren.

Maar al te gemakkelijk neemt men zonder meer aan, dat de aard van de tegoeden bij de spaarbanken voor een belangrijk deel bepaald zouden worden door hun grootte. Rekeningen beneden een zeker bedrag zouden een „liquiditeits”-karakter hebben, rekeningen boven dit bedrag meer een „vermogens”-karakter, welke dus voor belegging in aanmerking zouden komen. Deze voorstellingswijze is naar onze smaak veel te schematisch. Het is onjuist een kwalitatief oordeel over spaartegoeden te vellen, louter gebaseerd op hun kwantitatieve grootte. In werkelijkheid loopt de scheiding tussen liquiditeits- en vermogenstegoed door alle grootte-klassen van de rekeningen heen. Immers, het karakter van spaartegoed wordt veel meer bepaald door de mentaliteit van de spaarder en door de motieven, die hem tot het gebruik van de spaarbankrekening aanleiding geven, dan door de grootte van zijn tegoed. Deze motieven zijn over alle grootte-klassen verdeeld en kunnen voortdurend verschuiven en van intensiteit veranderen. Zelfs in één bepaalde grootte-klasse bestaat er waarschijnlijk niet een „gemiddelde” spaarder. Terloops zij opgemerkt, dat omtrent deze motieven eigenlijk nog veel te weinig bekend is, en dat een nadere bestudering ervan ten zeerste is gewenst.

Om na te kunnen gaan, welke de houding van de spaarbanken in de door ons in het bovenstaande weergegeven problematiek dient te zijn, moet men zich afvragen, welke de doelstelling van een spaarbank is. Het doel van een spaarbank is, aan spaarders gelegenheid te bieden hun middelen zonder risico voor de hoofdsom, op korte termijn ten volle beschikbaar en rentegevend te beleggen. Vooral op het punt van de veiligheid, de uitschakeling van het risico voor de hoofdsom dus, kan een spaarbank nooit ver genoeg gaan. Het is duidelijk dat, wanneer een spaarbank overgaat tot de oprichting van een bovenomschreven beleggingsdepôt, zij haar spaarders, die hierin wensen deel te nemen, vermoedelijk een hoger rendement kan bieden. Mogelijk kan zij ook nog voor de beschikbaarheid op korte termijn zorgdragen, door verkoop ter beurze met het daaraan verbonden risico. In geen geval echter kan deze spaarbank het risico voor de hoofdsom wegnemen. Voor de kleine spaarder weegt dit laatste buitengewoon zwaar. Het zou dan ook, uit spaarbankoogpunt bezien,

Schrijver legt enkele gedachten neer die verband houden zowel met economische hulpverlening aan achtergebleven gebieden als met de toekomstige kracht van Europa en de Westerse wereld. Ter versnelling van de realisatie der E.E.G. wordt het van belang geacht indien een gezonde wisselwerking gevonden zou kunnen worden tussen: 1. een versnelde ontwikkeling van achtergebleven gebieden; 2. de noodzaak van een vrijere beweging van „dragers van kennis” in de vrije wereld; 3. de zo spoedig mogelijke totstandkoming van een geïntegreerd West-Europa. O.a. wordt gedacht aan de mogelijkheid de bij de realisatie van de E.E.G. ontstane Europese surplusbedrijven met hun „know how”, over te plaatsen naar onderontwikkelde gebieden, waarbij Amerika financiële hulp zou kunnen verlenen. Dit zou tevens de „pacificke penetratie” van Europees kunnen en denken in huidige en toekomstige afzetgebieden bevorderen. Een meer vruchtdragende samenwerking is geboden tussen Amerika en West-Europa in het belang van de vrije wereld incl. de onderontwikkelde gebieden.

Hulp aan achterblijvende gebieden en aan onszelf

De 25ste februari 1958 zal in de geschiedenis van de Verenigde Staten geboekt blijven staan als de dag, waarop in de „National Conference on Foreign Aspects of U.S. Security” de grootste opposanten in het Amerikaanse politieke leven samen kwamen, om een gemeenschappelijk doel na te streven. Dit doel was: de Amerikaanse publieke opinie over het hoofd van het Congress heen dusdanig te beïnvloeden ten gunste van economische en militaire hulpverlening aan het buitenland, dat het de Administratie mogelijk zal zijn daaraan in het volgende fiscale jaar ca. \$ 4 mrd. uit te geven.

Velen spraken, waaronder: President Eisenhower, Vice-

President Nixon, ex-President Truman en mannen als: Dean Acheson, Dulles, Adlai Stevenson enz. Het feit, dat al deze prominenten bereid waren gevonden, om althans voor één dag de strijdbijl te laten rusten, teneinde gezamenlijk te ijveren voor een Amerikaans belang van de eerste orde, nl. een verantwoord hulpprogramma aan het buitenland, bewijst wel hoezeer in Amerika het bewustzijn doorbreekt, dat een gezond Amerika slechts mogelijk is in een wereld, waarin terdege aandacht wordt geschonken aan de ontwikkeling, verdediging en consolidatie van andere landen. Deze „demonstratie” in Washington D.C. bewees tevens, dat men in een verkiezingsjaar (Congressioneel) in

(vervolg van blz. 330)

hoogst merkwaardig zijn hem te bewegen in zulk een depôt deel te nemen. Terecht zijn de meeste voorstanders van deze spaarbankdepôts het er dan ook over eens, dat de spaarbanken hun inleggers slechts dan deelname mogen toestaan, indien hun tegoed een zeker bedrag te boven gaat.

Maar een stap verder gaande zou de vraag gesteld kunnen worden of ook voor de groep spaarders met een wat hoger tegoed de fundamentele zekerheid niet blijft prevaleren en of het hogere rendement wel opweegt tegen de risico's voor de hoofdsom. De beantwoording van deze vraag zal voor iedere spaarder verschillend uitvallen. Het is immers van uitermate veel belang waarom iemand spaart, hoe zijn verdere vermogenstoestand is, welk inkomen hij geniet en welke zijn lasten zijn. Bovendien is het niet uitgesloten, dat het sparen bij de spaarbanken relatief steeds meer sparen op korte termijn („doelsparen”, bijv. voor een duurzaam gebruiksartikel, voor een vakantie-reis of voor het huwelijk) zal worden, omdat de drang tot sparen op lange termijn (bijv. voor ziekte of werkloosheid, voor de oude dag) door de sociale voorzieningen steeds minder dringend wordt ²⁾. Dit zou inhouden, dat een op korte termijn gevormd tamelijk groot spaartegoed,

nog geen aanleiding tot individuele duurzame belegging behoeft te geven.

Het is dus voor een spaarbank vrijwel onmogelijk te bepalen welke houding in deze problematiek aan te nemen. De spaarbanken zullen bij hun beleidsoverwegingen steeds primair de belangen van de inleggers voor ogen moeten houden. Zij dienen immers allereerst de individuele spaarder, ook al trachten zij tegelijkertijd tevens zoveel mogelijk de publieke belangen te dienen. Mochten er spaarbanken zijn, die hun spaarders de gelegenheid willen bieden in belegging in aandelen deel te nemen, hetgeen wij overigens ernstig betwijfelen, dan rijst nog de vraag of deze spaarbanken zulks actief moeten aanmoedigen, of een meer passieve houding moeten aannemen. Na ons betoog zal het geen verbazing meer wekken, dat wij aan een uitgesproken passieve houding voor de spaarbanken de voorkeur willen geven.

Dat het voor de spaarbanken zaak zou zijn aan deze nieuwe activiteit deel te nemen, daar zij anders wel „hun tijd gehad zouden hebben”, zoals wel gesteld is, is natuurlijk een onjuiste veronderstelling. Wij geloven, dat in een situatie, waarin het volkskapitalisme verder zou zijn ingeburgerd, de behoefte aan „traditionele” spaarbanken onverminderd zou blijven bestaan. Men behoeft daartoe slechts de situatie in de Verenigde Staten te bezien, het land van het volkskapitalisme bij uitnemendheid, waar de spaarbanken een alleszins bloeiend bestaan leiden.

Voorburg.

Jhr. W. GEVAERTS, ec. drs.

²⁾ Ondanks deze sociale voorzieningen, blijft echter de wenselijkheid bestaan van het aanhouden van een spaarbanktegoed als liquiditeitsreserve voor onvoorziene uitgaven (precautionary motive).

de Verenigde Staten liever niets aan het toeval overlaat.

Schrijver beoogt in dit artikel zeker niet, uitvoerig in te gaan op de vele aspecten verbonden aan de Amerikaanse hulpverlening. Enkele grafieken in dit artikel mogen hun eigen verhaal vertellen. Daarentegen zou hij in het onderstaande enkele gedachten willen neerleggen, die verband houden zowel met economische hulpverlening aan achtergebleven gebieden als met de toekomstige kracht van West-Europa en van de Westerse wereld.

„The role of population as a guarantee of national strength” — schrijft Kingsley Davis ¹⁾ — „is waning while its role as an economic and military liability is increasing. The ever larger dependence of industry and warfare on scientific technology enhances the value of trained manpower; yet the unique rate of population growth now prevailing severely hinders an increase in the proportion of highly trained people, especially in the underdeveloped countries. It also hinders their employment when trained, because the capitalization of longrun industrial and

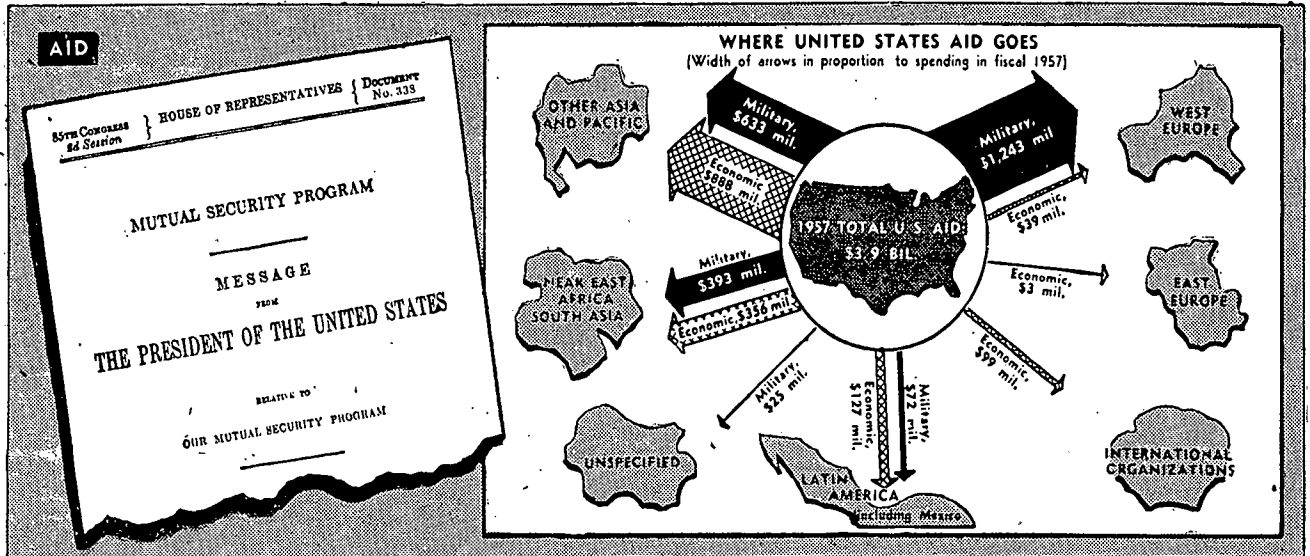
¹⁾ Kingsley Davis: „The political impact of new population trends”, Foreign Affairs, vol. 36, no. 2.

development projects, which employ trained manpower, is difficult in the face of rising consumption demands on the part of indigent but increasing millions”.

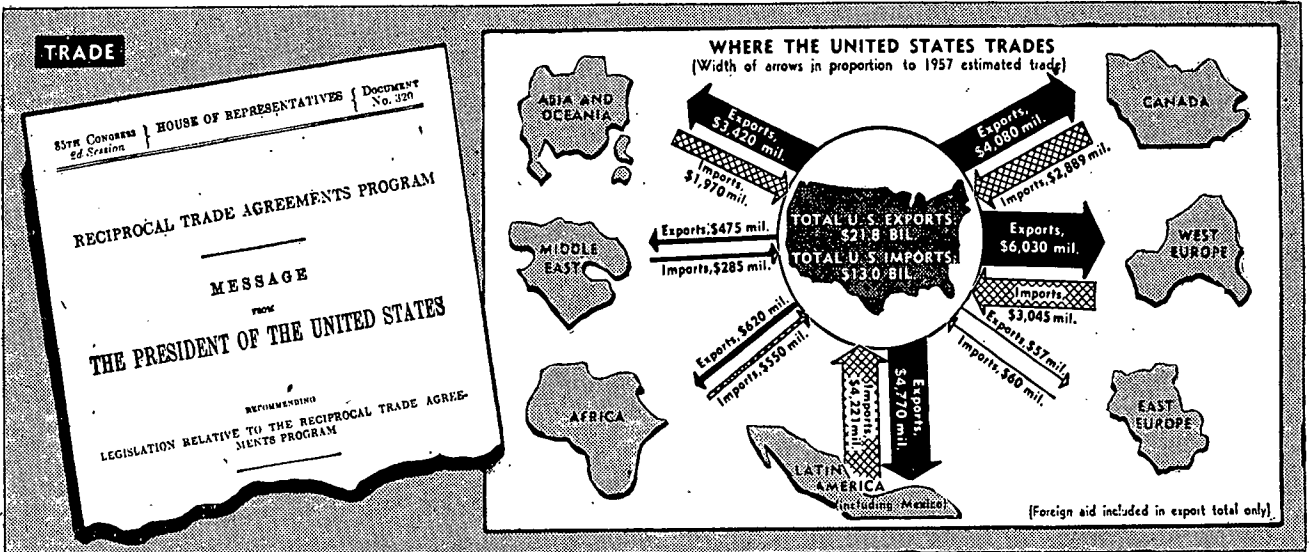
Het onaangename nu is, dat de minder ontwikkelde gebieden nu juist het meest bijdragen tot een sterke totale bevolkingstoename, terwijl de meest waardevolle opbrengsten van het menselijk vernuft, in wetenschap en technologie, komen uit die landen, die deze uit hoofde van bevolkingsaanwas het minst van node hebben. Zo wordt dan de gaping tussen „arme” en „rijke” landen in onze huidige wereld hoe langer hoe groter.

De Amerikanen — sterk ook onder de indruk van hun eigen indrukwekkende ontwikkelingsgeschiedenis — geloven, dat de onderontwikkelde gebieden zich op den duur tot waarschijnlijk onafhankelijke democratieën zullen kunnen ontwikkelen door middel van een geleidelijke agrarische en industriële evolutie, die als vanzelf zal uitmonden in sympathie voor en aanpassing aan de „Westerse” levens- en wereldbeschouwing. De Amerikaanse belastingbetaler werd tot nu toe bereid gevonden hiervoor geld te geven, ook al omdat het hem duidelijk is, dat armoede één van de beste bondgenoten van het internationale communisme is.

THE ECONOMIC FRONT—WHERE PRESIDENT URGES ACTION TO MEET SOVIET CHALLENGE

President seeks \$3.9 billion for fiscal 1959, \$500 million more than was appropriated for 1958, to meet bigger Soviet effort.

President is seeking five-year extension of authority to lower tariffs on reciprocal basis.

AMSTLEVEN

Levensverzekering

BUREAU VOOR PERSONEELVERZEKERING

(Advertentie)

Het wil mij voorkomen, dat bij dit alles te weinig rekening wordt gehouden met belangrijke bevolkingsvraagstukken alsook met de vraag, wat het gaat kosten om welk onderontwikkeld gebied van betekenis ook, zover te doen ontwikkelen, op korte termijn, dat het van dat punt af, verdere ontwikkelingen zelfstandig bij kan houden. Immers, jaloezie en politieke onrust worden in onze wereld niet slechts gevoed door absolute „armoede”, maar ook door relatieve armoede en het werkelijk probleem waarvoor we dus staan is, of het Westen, de vrije wereld, of welke term men ook wil gebruiken, op tijd die *volledige* financiële en technische hulp kan geven, waarmee het einde van dit machtige probleem in zicht gaat komen.

Rusland, dat we slechts enkele jaren geleden ook nog als een onderontwikkeld gebied mochten beschouwen, heeft het heel wat gemakkelijker om dit alles te bereiken, omdat het met zijn dictatuur gebruik kan maken van machtsmiddelen, waarvoor andere landen terugschrikken. Waarschijnlijk is er echter geen keus tussen het rigoureuze dirigeren van mensen en produktiemiddelen teneinde een ontwikkelingsstadium te bereiken, waarbij men verder de moderne vindingen van wetenschap en techniek ten nutte kan maken voor weer verdere ontwikkeling (ik laat bij dit alles de factor „menselijk geluk” buiten beschouwing), en het inpompen van enorme investeringen wil men hetzelfde bereiken langs waardige, democratische en menselijke beïnvloedingen.

De Verenigde Staten beogen in het komende begrotingsjaar dus \$ 3.942 mln. uit te geven aan buitenlandse hulpverlening. Tezeldertijd geeft het \$ 200 mrd., d.i. 50 maal zoveel, uit aan defensie. De vraag is echter, of de Amerikaanse belastingbetaler bereid zou zijn, de ca. \$ 4 mrd. uit te geven aan economische hulp aan het buitenland, laat staan de \$ 200 mrd. die dan vrij zou komen, indien de Verenigde Staten niet het constante gevaar van een toekomstige oorlog voor ogen zouden hebben.

De lezer moge mij niet misvatten. Schrijver is ten volle voorstander van economische, financiële, technische en welke hulp ook, aan onderontwikkelde gebieden. Er is trouwens geen keuze in ons huidig wereldbestel. Als we er ons tezeldertijd echter maar goed van bewust zijn, dat voorlopig de gaping tussen het ontwikkelde deel van de wereld en het onderontwikkelde groter wordt, als gevolg van de hierboven genoemde factoren. De „Spoetniks” en de „Explorer” kunnen daarbij dan nog worden aangemerkt als de zichtbare symbolen van een geheel nieuw tijdperk, dat we zojuist zijn binnengetroten en dat het Westen zal aangorden zich nog sneller te ontwikkelen en waarin wat „achter bleef” nog verder achter zal blijven.

De vraag naar geleerden, naar technici en naar geschoolde arbeiders wordt met de dag groter. Rusland heeft de Westerse wereld zojuist één van zijn onaangenaamste verrassingen bereid, met zijn doorstoting van onderontwikkeld tot hoogontwikkeld, althans in het veld van wetenschap. De beroemde Robert Oppenheimer had hierover kort geleden het volgende te zeggen: „The Soviet system, by combining formidable and rare incentives for

success in science and technology with a massive search for talent and with rigorous and high standards in early education, appears about to attract to scientific work a larger fraction of its population than we shall be doing”.

De Verenigde Staten mogen dan in de 20ste eeuw toonaangevend zijn geweest op het gebied van massa-educatie, doch het schijnt Sovjet-Rusland te zijn, dat daarenboven het middel heeft gevonden voor het bereiken van opmerkelijke technische en wetenschappelijke resultaten. Een geheel nieuw element in de strijd tussen de beide ideologieën, die ons elke dag kranten doen openslaan en naar nieuwsberichten doen luisteren, waar ter wereld we ons ook bevinden, heeft zich thans aangediend, nl. dat van de kwantiteit en kwaliteit van onderzoekers en technici, die men in staat is te „produceren”.

In de Verenigde Staten beschikt men over voldoende laboratoria, geld en andere hulpmiddelen, die kunnen helpen bij het wetenschappelijk onderzoek en de toepassing daarvan, en over onderwijskrachten om onderzoekers en technici enz. aan de lopende band te „produceren”, maar het is de vraag of de huidige hoge levensstandaard van de gemiddelde Amerikaan wellicht diens voldoende belangstelling en respect voor het zuiver wetenschappelijk onderzoek in de weg staat. Hoe ook, voor een land met ruim 172 miljoen inwoners en met voortreffelijke hogescholen en universiteiten, met schitterende laboratoria, proefstations en alle geld, dat men maar wil om verder te komen, zal er steeds een minimum aantal mannen van wetenschap en praktijk te vinden zijn, terwijl de na-oorlogse oogst van wetenschappelijke immigranten dit land reeds enorme diensten heeft bewezen.

De bekende — thans Amerikaanse — atoomspecialist Edward Teller ²⁾ schrijft: „To help our allies to educate some scientists and engineers is one obvious move in the battle for future leadership. To integrate the efforts of the free nations in military technology is another. The miracles of modern science are not created by one brain and one pair of hands. We need broad financial support, teamwork and the spirit of friendly competition. We need the spirit of World War II which merged into a common and urgent enterprise the work of American, British and Canadian scientists. *The present emergency is even greater* ³⁾. The response must be greater if freedom is to survive”.

En verder: „I do not believe that disarmament will prevent war. I do believe that active, *close and full co-operation between free nations can lay the foundation of a peaceful future*” ³⁾.

Tegen de achtergrond van hetgeen ik hierboven vermeldde, zou ik nu enkele gedachten willen plaatsen ter overdenking voor diegenen, die de totstandkoming van de E.E.G. met mij willen zien als een middel om tot een stabielere en gelukkiger Europa te komen en mede daardoor tot een sterkere gemeenschap van vrije volkeren.

²⁾ „Alternatives for Security” door E. Teller in „Foreign Affairs”, vol. 36, no. 2.

³⁾ Cursivering door schrijver.

Revoluties en evoluties hebben zich in het verleden nimmer kunnen voltrekken zonder het optreden van spanningen, teleurstellingen en dislocaties, alvorens de werkelijke vruchten konden worden geplukt. De industriële revolutie, die zich eerder in Europa voltrok, ging gepaard met grote ellende; ook met de exploitatie van weerloze werknemers en schoksgewijze groei. Men spreekt in Amerika graag over zijn functie als „melting pot of nations” enz., maar wellicht zou meer terecht de vraag kunnen worden gesteld, hoe Europa er thans uit zou zien, indien in de periode 1815-1914 niet 52 miljoen Europeanen hadden kunnen emigreren (waarvan 36 miljoen naar de Verenigde Staten). De emigratiemogelijkheid fungeerde als een veiligheidsklep; ook om hen die achterbleven een betere toekomst te geven.

De totstandkoming op korte termijn van een krachtig, geïntegreerd West-Europa is niet slechts voor Europa zelf, maar tevens voor de gehele Westerse wereld van belang. Eigenlijk had de E.E.G. op dit moment reeds verwezenlijkt moeten zijn. Het is, zoals voor de onderontwikkelde gebieden, ook voor West-Europa de vraag, of de komende gebeurtenissen in de wereld niet zo snel zullen plaatsvinden, dat het niet voldoende tijd zal hebben om, rustig en gedegen en rekening houdende met de vele historische bindingen en gevoeligheden, het proces van de eenwording zich te laten voltrekken en toch nog als een bepalende politieke factor uit dat proces te voorschijn te komen. Ook in ander opzicht zal West-Europa, terwijl dit proces aan de gang is, niet kunnen gedogen, dat zijn commerciële, financiële en culturele banden in en met de rest van de wereld zich niet verder blijven ontwikkelen.

De vraag dringt zich dan ook op, of er — in het belang van een versnelde totstandkoming van de E.E.G. — een gezonde wisselwerking kan worden gevonden tussen de volgende drie factoren:

1. een versnelde ontwikkeling van achtergebleven gebieden;
2. de noodzaak van een vrijere beweging van „draggers van kennis” in de vrije wereld;
3. de zo spoedig mogelijke totstandkoming van een geïntegreerd West-Europa.

Deze drie punten zijn van het grootste belang voor de Westerse wereld als zodanig.

Na de totstandkoming van de E.E.G. zal de industriële en agrarische kaart van West-Europa er waarschijnlijk anders uitzien dan thans het geval is. Sanering van bepaalde bedrijven zal plaats gevonden hebben. In andere gevallen zullen, op initiatief van ondernemers en beleggers, bedrijven zijn gesloten of fusies, naar de eisen die de E.E.G. zal stellen, tot stand zijn gekomen. Dit proces zal zeker weerstanden opwekken en grote financiële en politieke gevolgen met zich brengen. Ook zal hierin een vertragend element voor de totstandkoming van de E.E.G. schuilen. In dit verband kan wellicht het beeld van de bosexploitant worden gebruikt: de bosexploitant weet, dat het hout waar het hem straks om te doen is, slechts werkelijk tot een krachtig bos kan uitgroeien, indien hij tijdig aandacht schenkt aan het uitkappen van het onderhoud. Hij moet echter de organisatie en het kapitaal hebben om dit op tijd te kunnen volbrengen.

We zullen zo spoedig mogelijk moeten overwegen, of het Europese „onderhout” wellicht in vele gevallen het materiaal zou kunnen leveren, waaruit onderontwikkelde gebieden hun eigen toekomstig bos kunnen laten groeien. Amerikaanse fondsen voor de economische hulpverlening aan achtergebleven gebieden zullen straks een groter effect

in deze gebieden kunnen sorteren en tezelfdertijd bij kunnen dragen tot een snellere en meer efficiënte totstandkoming van de E.E.G., indien t.a.v. het gebruik daarvan wordt gekomen tot een doelmatige Amerikaans-Westeuropese samenwerking. Binnen zulk een samenwerking ware het zeer wel mogelijk om Europese surplusbedrijven, met de daarbij behorende „know how” en leiding over te planten naar met verstand geselecteerde onderontwikkelde gebieden.

Aldus zal men naar mijn overtuiging veelal goedkoper, sneller en met meer succes voor het ontvangende land, bij kunnen dragen tot zijn versnelde ontwikkeling. Tezelfdertijd zou zulk een handelen kunnen bijdragen tot een versnelling van de verwezenlijking van de E.E.G. en van een modernisering van het Europese productie-apparaat. Ten slotte zal er daardoor tevens, zelfs tijdens de totstandkoming van de E.E.G., sprake zijn van de zo gewenste „pacifieke penetratie” van Europees kunnen en denken in huidige en toekomstige afzetgebieden. Ook geeft het West-Europa de mogelijkheid om ontvangende landen te laten profiteren van zijn grote „koloniale” ervaring, op een voor deze acceptabele wijze. Na tien jaren buitenlandse hulpverlening weten de Amerikanen bovendien dat een samengaan met Europa op dit gebied, ook voor het bereiken van hun eigen doeleinden, nuttig kan zijn.

In dit verband is het vermeldenswaard, dat kort geleden de „International Co-operation Administration” (opvolger van E.C.A., F.A.O., M.S.A.) een circulaire naar al haar missies heeft gezonden, met de vraag, welke functies wellicht door niet-Amerikanen zouden kunnen worden vervuld. Nog steeds is West-Europa het belangrijkste arsenaal, waaruit ettelijke van de belangrijkste en meest belovende onderontwikkelde gebieden hun immigranten putten. Hoe langer hoe meer tekent zich echter af, dat landen als Australië, Canada, Zuid-Afrika, Rhodesia e.a. geen genoeg meer kunnen nemen met de ongeschoolde immigrant en deze landen zelf, evenals Europa en Amerika, een steeds nijpender tekort hebben aan technici, wetenschapsmensen en hooggeschoolden. De grote stroom van ongeschoolde emigranten, vooral uit landen als Griekenland, Italië, Spanje en Portugal vertrekt naar Latijns Amerika om daarginds het probleem van een achtergebleven werelddeel slechts nog moeilijker te maken. Op deze wijze laat Europa iets wegspoelen, dat binnen het raam van zijn pacifieke penetratie van groot nut zou kunnen zijn, mits het bereid ware deze emigranten beter voor te bereiden en aan hun emigratie richting te geven.

Het migratieprobleem zal tevens moeten worden benaderd, kosmopolitisch, binnen het raam van de speciale eisen welke worden gesteld door de rest van de wereld en door het toekomstige Europa en in een besef van onze medeverantwoordelijkheid voor het geheel. Zolang de vergoeding welke wordt betaald voor een bepaalde werkzaamheid, als onderdeel van een totale produktie, daadwerkelijk wordt vastgesteld op basis van het belang dat deze werkzaamheid heeft voor het nationale produkt van het land, zal de migratie van de arbeider, die deze werkzaamheid weet te verrichten, van een plaats waar daarvoor minder wordt betaald naar een land waar daar meer voor wordt betaald, bijdragen tot een grotere wereldproduktie en dit tevens doen zonder groter gebruik van grondstoffen. Binnen de groep van vrije landen zullen we dus ook daarom moeten komen tot een zo efficiënt mogelijke distributie van onze beschikbare werkkrachten, zowel van ongeschoolde als van atoomspecialisten.

West-Europa heeft waar het gaat om mensen en ervaring

veel aan te bieden. De Verenigde Staten hebben daarentegen zeer veel geld, ondernemingsdurf en wetenschappelijke kennis beschikbaar, welke ook voor Europa van belang zijn. In de gehele Westelijke wereld zal echter meer en meer het begrip moeten doorbreken, dat men tot de „vrije wereld” (niet-communistisch gedomineerde) behoort en uit dien hoofde enorme verplichtingen heeft, wil het Westen niet geheel in het defensief worden gedrukt door het communisme enerzijds en door een steeds groter wordende groep van gefrustreerde en jaloerse achtergebleven gebieden anderzijds.

De moed waarmee en de wijze waarop het Westen deze taak ter hand neemt, zal m.i. tevens in hoge mate de toekomst van het Westen bepalen. Onze samenwerking zal heel wat intensiever moeten worden; de beweging van mensen zal heel wat vrijer moeten zijn en bovenal zullen we bereid moeten zijn om vreugde en verdriet, op welk gebied ook, samen te delen. Het is niet moeilijk om aan te tonen, dat de vrije volkeren op dit moment bepaald niet hun weten en kunnen dusdanig „poolen” (zoals ze dat wel bereid waren te doen tijdens een wereldoorlog) dat hun

kracht zo groot mogelijk is. Onze boodschap tegenover de rest van de wereld wordt daardoor zwak en onduidelijk en weinig aantrekkelijk. We mogen ons niet doodstaren op onze blijde wetenschap, dat communisme in wezen destructief moet zijn en geen rekening houdt met de waarde van het individu, doch moeten tevens bedenken, dat het voor miljoenen en miljoenen de militante functie van een evangelie heeft, terwijl onze boodschap in verdeeldheid veelal slechts angst kan opwekken.

De Verenigde Staten hebben thans meer dan ooit behoefte aan een natuurlijke partner in hun pogen om het achtergebleven deel van onze wereld tot spoedige ontwikkeling te brengen, ook uit hoofde van zelfbehoud. West-Europa daarentegen zal als krachtige factor slechts kunnen fungeren als het zo snel mogelijk kan komen tot die integratie, waartoe het thans de eerste schreden zet. Een spoedige herbenadering van een meer vruchtdragende samenwerking tussen de Verenigde Staten en West-Europa is geboden in het belang van de gehele vrije wereld, alsook in dat van de toekomst van de uitgestrekte onderontwikkelde gebieden.

Washington, D.C.

R. L. BEUKENKAMP.

AANTEKENING

De buitenlandse handel van Oost-Duitsland

De totale buitenlandse handel, in- en uitvoer tezamen dus, van Oost-Duitsland bedroeg in 1957, omgerekend in dollars, \$ 3.466 mln., tegen 2.740 mln. in 1956. Het leeuwendeel van de totale handelsomzet kwam, evenals vorige jaren, voor rekening van de landen, die tot het oostelijk blok behoren. Het sterke overwicht van deze landengroep blijkt uit het feit, dat niet minder dan 73,4 pCt. van het Oostduitse handelsverkeer met deze werd afgewikkeld. Van de resterende 26,6 pCt. nam de Bondsrepubliek 11,2 pCt. voor haar rekening, zodat er voor de overige landen niet zo heel veel overbleef. De tendens om de positie van de Sovjet-Unie te verstevigen werd eveneens voortgezet. Hoezeer de Sovjet-Unie de overige landen van het oostelijk blok achter zich laat, hoe dominerend de positie van dit land in het Oostduitse handelsverkeer is, blijkt duidelijk uit onderstaande tabel.

Land	Invoer	Uitvoer
	(in 1.000 dollar)	
Sovjet-Unie	720.383	732.617
Polen	115.000	150.000
Tsjechoslowakije	129.000	134.000
China	85.909	94.918
Hongarije	39.200	47.700
Bulgarije	34.340	32.415
Roemenië	29.140	28.540
Noord-Vietnam	374	4.700
Noord-Korea	1.676	8.308
Albanië	1.936	4.579

De waarde van het handelsverkeer met de Sovjet-Unie steeg t.o.v. 1956 met 29 pCt. Ook hiermede staat dit land aan de spits. Tsjechoslowakije bracht het tot 22 pCt., terwijl het handelsverkeer met Polen slechts een toename van 8 pCt. vertoonde. Opmerkelijk is, dat Oost-Duitsland met vrijwel alle landen van het oostelijk blok een actieve handelsbalans heeft. De verschillen tussen in- en uitvoer zijn bij Noord-Vietnam, Noord-Korea en Albanië zelfs zeer

opvallend. Dit verschijnsel heeft in hoofdzaak politieke redenen. Men wil een economische ineenstorting van genoemde landen tot elke prijs vermijden. Zij hebben van Oost-Duitsland, trouwens ook van de meeste andere landen van het oostelijk blok — belangrijke kredieten ontvangen, zodat zij hun importen ver boven het normaal mogelijke kunnen opvoeren. Dit vormt weliswaar een zware belasting van het toch reeds gespannen economische leven van Oost-Duitsland, doch de Oostduitse autoriteiten zijn praktisch gebonden aan de plannen voor de buitenlandse handel, die door de Raad voor Wederzijdse Economische Hulp in Moskou worden uitgewerkt. Dit orgaan stemt ook alle plannen van zijn leden op elkander af. In beginsel dient dit te geschieden op basis van „wederzijds voordeel”, maar in de praktijk wordt hiervan om politieke redenen nogal eens afgeweken.

Dit geldt in zeker opzicht ook voor het handelsverkeer van Oost-Duitsland met China. Oost-Duitsland moet al jaren dringend zijn machinepark vernieuwen, doch ziet zich telkens weer gedwongen deze dringende taak uit te stellen. Peking koopt namelijk elk jaar meer produktiemiddelen. Deze vormden in 1957 42 pCt. van de totale export naar China tegen slechts 27 pCt. in 1956. Voor zijn machineleveranties betreft Oost-Duitsland uit China in hoofdzaak landbouwprodukten. In het afgelopen jaar importeerde het o.a. 212.000 ton oliehoudende vruchten en 16.300 ton plantaardige oliën. Wat de Oostduitse industrie op de allereerste plaats nodig heeft, is walsmateriaal, kokes, ijzererts, koper, aluminium en aardolie, maar deze produkten kan China niet leveren.

Ook in de meeste andere landen van het oostelijk blok zijn deze produkten nog schaars. Zo heeft Polen zijn export van steenkool naar Oost-Duitsland verminderd van 6,5 mln. tot 5,6 mln. ton en wat steenkoolkokes betreft van

2,6 mln. tot 2,3 mln. ton. De situatie is zo ernstig, dat de Sovjet-Unie zich bereid heeft verklaard haar leveranties van ijzererts, walsstaal en aardolie dit jaar met een kwart te verhogen. In 1957 leverde zij reeds 695.000 ton ijzererts, 788.900 ton walsstaal en 798.000 ton aardolie, welke laatste in Oost-Duitsland wordt geraffineerd.

Oost-Duitsland betreft uit de Sovjet-Unie ook de meeste levensmiddelen. Op de importlijst staan 606.000 ton tarwe, 482.000 ton rogge, 365.000 ton gerst, 145.000 ton maïs en 87.000 ton haver. De betekenis van de Sovjet-Unie voor de voedselvoorziening van Oost-Duitsland komt in deze cijfers duidelijk tot uiting. Hoe schaars het Oostduitse levensmiddelenpakket in vele opzichten dikwijls nog is, brood heeft er nooit ontbroken. De Sovjet-Russische leveranties worden hoofdzakelijk betaald met machines, en ook wel met complete fabrieksinstallaties en schepen. Niet minder dan 75 pCt. van de Oostduitse scheepsbouw is bestemd voor de Sovjet-Unie.

Wat de positie van het westen betreft, heeft Nederland in het afgelopen jaar, indien men de Bondsrepubliek buiten beschouwing laat, zijn eerste plaats verloren aan Egypte. De handel met dit land wordt door de Oostduitse overheid zo sterk mogelijk bevorderd evenals trouwens die met Syrië, India en Indonesië. Daarbij spelen zuiver politieke redenen een doorslaggevende rol. Uit het volgende overzicht blijkt; welke landen buiten het oostelijk blok tot de belangrijkste handelspartners van Oost-Duitsland moeten worden gerekend.

Land	Invoer	Uitvoer
	(in 1.000 dollar)	
Egypte	28.800	23.850
Nederland	27.113	21.265
Finland	17.594	20.326
Engeland	17.383	12.190
Turkije	15.782	13.511
Denemarken	13.848	14.003
Zweden	12.251	14.578
Frankrijk	12.768	6.931
België-Luxemburg	11.480	7.910

De Oostduitse handelsbalans is, op Denemarken, Zweden en Finland na, met alle landen passief. Daarom hamert men er steeds op, dat de uitvoer moet worden vergroot. De voornaamste exportartikelen naar Nederland zijn: kali, briketten, elektrische artikelen, chemicaliën, textiel- en glaswaren. Geïmporteerd uit Nederland worden hoofdzakelijk levensmiddelen, vis, textiel, metaalwaren en chemische produkten. Uit België-Luxemburg betreft Oost-Duitsland voornamelijk: fosformeststoffen, walsprodukten, chemicaliën, grondstoffen voor de textielindustrie, textielwaren, leder en schoenen, tropische houtsoorten, cacao en koffie. Met de Beneluxlanden zijn de handelsbetrekkingen de laatste jaren vrij stabiel, al konden de omzetten groter zijn.

Van Oostduitse zijde heeft men berekend, dat het huidige gebied tussen Elbe en Oder in 1936 een handelsverkeer met de Benelux had ter waarde van \$ 100 mln. op basis van de toenmalige prijzen en wel \$ 65 mln. met Nederland en \$ 35 mln. met België-Luxemburg. Met deze beide laatste landen moet de export in het bijzonder worden verhoogd, terwijl men met Nederland minder compensatietransacties wil afsluiten. Van Oostduitse zijde wordt beweerd, dat sommige Nederlandse firma's met guldens gekochte goederen uit Oost-Duitsland tegen dollars verkopen in andere landen en soms lagere prijzen verlangen dan de Oostduitse instanties.

In het algemeen is het wel gelukt het aantal compensatieovereenkomsten in te krimpen. Een moeilijker punt blijft echter het uitschakelen van de tussenhandel, hetgeen men eveneens nastreeft. Hierbij zijn minstens evenveel politieke als commerciële belangen in het spel. Het rechtstreeks inkopen in het land van oorsprong komt niet zelden duurder uit dan wanneer een ander land wordt ingeschakeld. Toch houdt men aan dit handelspolitieke beginsel vast, omdat men de „opkomende nationale staten" wil steunen. Hiermede bedoelt men in hoofdzaak de landen van het Midden-Oosten, Azië en Afrika.

Met uitzondering van Egypte heeft men echter nog geen resultaten van betekenis geboekt. Het totale handelsverkeer met Syrië bedraagt slechts iets meer dan \$ 5 mln. en in het geval van India werd \$ 19 mln. bereikt. Ook in Burma en Indonesië zijn de resultaten teleurstellend gebleven. Met een handelsverkeer met Oost-Duitsland ten bedrage van nog geen \$ 4 mln. slaat Burma maar een pover figuur. Dit geldt nog meer voor Indonesië, dat slechts voor \$ 3.000 exporteerde en voor \$ 4,5 mln. uit Oost-Duitsland importeerde. Het paradepaard blijft hier nog altijd een geleverde suikerfabriek met een capaciteit van 2.000 ton per dag.

Van de Zuidamerikaanse landen is Uruguay de belangrijkste handelspartner, ook al zijn de omzetten in het afgelopen jaar op het oude peil gebleven. Er werd hier een waarde van ruim \$ 5 mln. bereikt. Op de tweede plaats komt Brazilië met bijna \$ 5 mln. Dit land kocht in Oost-Duitsland echter slechts voor \$ 450.000. Voorts zij nog vermeld, dat het handelsverkeer van Oost-Duitsland met de Verenigde Staten in 1957 \$ 13 mln. bedroeg.

Het is de opzet van de Oostduitse autoriteiten het handelsverkeer dit jaar uit te breiden met 6,7 pCt. Dat zou dus neerkomen op een totale waarde van rond \$ 3,7 mrd. In 1960 wordt gerekend op een bedrag van \$ 4 mrd. Men poogt de invoer van walsstaal in 1957 te verhogen van 788.900 tot 1.500.000 ton, die van olie van 789.000 tot eveneens 1.500.000 ton. De katoenimport wil men verhogen van 91.208 tot 275.000 ton, die van wol van 8.321 tot 16.000 ton en die van cacao van 5.137 tot 10.000 ton. Ook de invoer van fruit en groente zal, als de plannen te verwezenlijken zijn, met 27,6 pCt. stijgen.

Volgens de ministeriële aanwijzingen moet de handelspolitieke activiteit dit jaar in het bijzonder worden geconcentreerd op de Verenigde Arabische Republiek, India en Indonesië, terwijl men tot nauwere contacten poogt te komen met Ghana, Nigeria, Tunesië en Marokko. Met dit laatste land werd pas een nieuw handelsakkoord afgesloten ter waarde van ruim \$ 5 mln. Marokko levert vooral zuidvruchten, sardines en fosfaat; Oost-Duitsland elektrische artikelen, voertuigen en landbouwmachines. Katoen en uien komen uit Egypte. Zij worden in hoofdzaak geruild tegen kantoormachines. Hiervoor werd in november van het vorig jaar een speciaal akkoord afgesloten, dat tot 1960 geldig is.

Het streven is dus steeds meer goederen uit overzeese landen te betrekken; dit jaar namelijk 35 pCt. van het totale handelsverkeer met het westen, en de transitohandel zoveel mogelijk uit te schakelen. Of dit doel zal worden bereikt? Vast staat alleen, dat de in dit verband tot nu toe behaalde resultaten beneden de gestelde verwachtingen zijn gebleven, ook al kan niet worden ontkend, dat enige vooruitgang waarneembaar is.

Eindhoven.

L. J. M. VAN DEN BERK.

BOEKBESPREKINGEN

Dr. J. L. M. Herold: *Doelmatig personeelsbeleid*. G. J. A. Ruys Uitgeverij. N.V., Bussum 1957, 578 blz.

Van de talloze aspecten, die men aan het begrip „personeelsbeleid” kan onderscheiden wordt in dit boek een overzichtelijk resumé gegeven. De schrijver kent als onderzoeker en als man van de praktijk, het moderne personeelsbeleid uit de eerste hand, en hij beschikt daarnaast over uitvoerig documentatiemateriaal.

In het eerste deel wordt de ontwikkeling der menselijke verhoudingen in het bedrijfsleven behandeld, uitgaande van het ideaalbeeld van „de vitale onderneming”. Hierop volgt een beschrijving van een aantal sociaalwetenschappelijke onderzoeken, besloten door een schets van het naoorlogse Nederlandse arbeidsklimaat.

Het tweede deel is gewijd aan de praktijk van het personeelsbeleid, waarbij o.a. worden behandeld: de taak en plaats van de personeelschef, het functioneren van de arbeidsmarkt, de selectie van personeel, de arbeidsgeneeskunde, opleidingsvraagstukken, loonvorming, communicatie, en enige bijzondere personeelscategorieën.

Het boek is bestemd voor mensen, die met de dagelijkse problemen van het personeelsbeleid te maken hebben.

Het biedt hun een overzicht van wat er op al deze terreinen gebeurt en geeft door verwijzingen aansluiting op de gespecialiseerde literatuur. Een register met bijna 700 trefwoorden vergemakkelijkt ten zeerste het naslaan.

„Qui trop embrasse, mal étreint” zegt de schrijver ergens. Hij is aan dit gevaar niet geheel ontkomen. In het hoofdstuk over menselijke verhoudingen bij voorbeeld, ontbreken belangrijke schrijvers als Argyris, Jaques en Drucker, wier bijdragen toch wel waardevoller zijn dan die van de zeer aanvechtbare Hersey, aan wie twee bladzijden worden besteed.

De schrijver waagt zich een paar maal op vakgebieden die kennelijk de zijne niet zijn. Zo wordt, om een voorbeeld te noemen, in een stukje over arbeidsfysiologie enige verarring gesticht door het optreden van een geheimzinnige stof, „sodiumchloride”, die de schrijver blijkbaar niet heeft herkend als gewoon keuzenzout.

Dat de schrijver in verschillende passages zijn Rooms-Katholieke levensbeschouwing laat meespreken is begrijpelijk, voor zover het normatieve oordelen betreft. Het lijkt ons echter wat onvolledig de opheffing van de Raad van Vakcentralen uitsluitend in verband te brengen met „het uittreden van het N.V.V.” zonder het bisschoppelijk mandement te noemen dat daartoe de stoot gaf.

Een paar slippertjes zijn bij de encyclopedische aard van dit boek niet zo ernstig. Zij worden ruimschoots gecompenseerd door vele voortreffelijke gedeelten. Reeds in het begin wordt een aantal oriënterende bedrijfsonderzoeken beschreven, waarbij een diep inzicht blijkt in de vaak bestaande spanning tussen organisatorische schijn en organisatorische werkelijkheid. Uitstekend behandelt de schrijver de Wet op de ondernemingsraden en de praktijkproblemen, die hieraan vastzitten.

Hij onderscheidt vijftien vormen van bedrijfsbesprekingen en geeft tal van aanwijzingen, die tot het welslagen van deze besprekingen kunnen bijdragen. Uitstekend ook is het hoofdstuk over opleidingsvraagstukken, waarin zowel de techniek als de psychologische achtergronden van bedrijfsopleiding worden behandeld.

Wij zien in dit boek een bijzonder nuttig naslagwerk, in de eerste plaats voor personeelsfunctionarissen, en daarnaast voor allen, die met de praktijk en met de achtergronden van het personeelsbeleid in de onderneming worden geconfronteerd.

Tot slot willen wij nog de waarschuwing onderstrepen, die Dr. Herold op verschillende punten naar voren brengt: de personeelschef kan uiteindelijk slechts resultaten bereiken via de lijnorganisatie: directie, bedrijfsleiders, afdelingschefs en bazen. Wij zouden het, gezien de na-oorlogse ontwikkeling in sommige Nederlandse ondernemingen, nog sterker willen zeggen: een organisatorisch en menselijk tekort schietende lijnorganisatie, een kwantitatief en kwalitatief tekort aan managers, kan nooit worden goed gemaakt door het aanstellen van een personeelschef of het instellen van een personeelsafdeling. Wij mogen bij alle aandacht die, terecht, wordt gevraagd voor het personeelsbeleid als specialisme, nooit een ogenblik uit het oog verliezen dat het werkelijk schreeuwend tekort in het Nederlandse bedrijfsleven niet is een tekort aan personeelschefs, maar een tekort aan managers.

's-Gravenhage.

Dr. D. HORRINGA.

Dr. J. Kreiken: *Objectieve winstberekening*. De Erven F. Bohn N.V., Haarlem 1957, 104 blz., f 5,90.

In dit boekje, waarvan de volledige titel luidt: Een essay over de objectieve winstberekening en de gevaren van de vervangingswaardetheorieën voor onderneming en maatschappij, wordt een uitvoerige kritiek geleverd op de beschouwingen over het vraagstuk van de winstberekening zoals die gegeven zijn door Limperg, Polak, Pruijt, A. Mey, J. L. Mey jr., De Lange en Diepenhorst. De schrijver is van mening dat al deze theorieën die op de een of andere wijze met de gedachte van de vervangingswaarde samenhangen economisch-onvoldoende gefundeerd zijn, en dikwijls onder de schijn van objectiviteit allerlei subjectieve elementen binnensmokkelen. De hierdoor in het leven geroepen vermenging tussen winstbepaling en winstbestemming wordt scherp gelaakt. Daartegenover stelt Kreiken zijn eigen opvatting: winst wordt berekend door de in werkelijkheid geëffectueerde opbrengst te stellen tegenover de historische kostprijs. Onvolledige markthandelingen kunnen niet tot verlies of winst aanleiding geven. Daarom moeten voorraden goederen en produktiemiddelen geneutraliseerd worden door hen tegen historische kostprijs, verminderd met afschrijvingen en kwaliteitsverminderingen, op de balans op te nemen. Het aldus berekende winstcijfer vormt de basis voor exacte en objectieve beoordeling van de afgelopen periode alsmede voor de formulering van het te volgen beleid. Aan het feit dat bij het volgen van deze methode de totale winst op een vrij toevallige wijze over de opeenvolgende perioden verdeeld kan geraken wordt geen aandacht geschonken. Het zwaartepunt van het essay ligt dan ook niet bij de positieve theorie, maar bij de kritiek op anderer theorieën. Die kritiek zal niet door allen aanvaard kunnen worden; ze is het overwegen zeker waard.

Groningen.

Prof. Dr. A. I. DIEPENHORST.

GELD- EN KAPITAALMARKT

De geldmarkt.

Hoewel het saldo van de banken bij De Nederlandsche Bank op 14 april f. 56 mln. hoger was dan een week tevoren,

waardoor het zich f. 59 mln. boven het verplichte kassaldo bevond, mag men hieruit niet concluderen dat de geldmarkt tijdens de verslagweek door ruimte werd gekenmerkt. Het tegendeel was het geval. Daar de banken tijdens de 21 maart a.s. eindigende kasperiode herhaaldelijk een kleiner saldo hebben aangehouden dan in overeenstemming is met het bedrag van de verplichte kasreserve, hebben zij hun achterstand in de verslagperiode moeten inhalen.

De stijging van het saldo der banken was ongeveer gelijk aan die van de door De Nederlandsche Bank verleende voorschotten. Het is meer verleidelijk dan verantwoord om te concluderen dat deze voorschotten door de banken zijn opgenomen om in staat te zijn aan hun kasreserve-verplichtingen te voldoen, immers, deze voorschotten kunnen ook zeer wel aan de gemeenten ten goede zijn gekomen. Hierbij is dan wellicht vooruitgelopen op de kwartaalsluitking groot f. 270 mln., welke 25 april a.s. door het Rijk aan de lagere Overheid zal worden verricht.

Aan de Schatkist — die op 14 april een tegoed van bijna f. 600 mln. bij de Centrale Bank aanhield — zullen dus in de komende weken hoge eisen worden gesteld. In de eerste plaats is daar de reeds genoemde kwartaalsluitking — al moet men afwachten in hoeverre deze zal dienen om eventueel door de Bank voor Nederlandsche Gemeenten bij de Staat opgenomen voorschotten af te lossen. In de tweede plaats is op 15 april ca. f. 67 mln. aan papier afgelost, terwijl er op 1 mei a.s. f. 150 mln. zal vervallen. In totaal betreft het hier dus bijna f. 490 mln. De Staat blijft dus actief bij het aantrekken van nieuwe middelen. Tegen 28 april a.s. is een tender aangekondigd voor 6-, 9- en 12-maandspapier, terwijl bovendien de afgifte van 3-maandspapier „over de toonbank” van De Nederlandsche Bank naar de Agent van het Ministerie van Financiën is overgeheveld.

Dit jaar is de terugbetaling op het vorig najaar bij Deutsche Bank en I.M.F. ondergebrachte papier te verwachten, tezamen f. 461 mln. Uit de stand van 's Rijks Kas per 28 februari jl. blijkt, dat hiervoor gedeeltelijk reeds de nodige voorbereidingen zijn getroffen: de — geruime tijd met nihil parasserende — post „overige liquide middelen” vertoont thans een saldo groot f. 242 mln. Onder deze post bevinden zich „saldi in vreemde valuta in verband met aflossingsverplichtingen in de loop van dit jaar”. Zonder een dergelijke reservering zouden zowel de goud- en deviezenreserves van De Nederlandsche Bank als het saldo van de Schatkist aanmerkelijk hoger zijn geweest dan thans het geval is, met alle consequenties van dien voor de geldmarkt. Ook de feitelijke aflossing van de schulden zal, als het thans gevolgde systeem wordt volgehouden, op de geldmarkt geen versturende invloed hebben.

De kapitaalmarkt.

Het „Beleggersfront” heeft de aangesloten institutionele beleggers dispensatie verleend van het voorschrift, alleen als geldgever te fungeren indien de betrokken lening eerst na minimaal 15 jaar vervroegd kan worden afgelost. De dispensatie betreft een onderhandse lening, a pari uit te geven door de Bank voor Nederlandsche Gemeenten, die er naar streeft f. 100 mln. aan middelen op te nemen tegen een rente van 5 pCt. De totale looptijd van de lening is 25 jaar; vervroegde aflossing is reeds na 10 jaar toegestaan. Zoals men zich zal herinneren was het deze bepaling die de institutionele beleggers ervan heeft weerhouden in te schrijven op de vorige maand geëmitteerde 5½ pCt.-

obligatielening, waarvan de inschrijvingskoers 99 pCt. bedroeg. Plezier hebben zij van hun principiële abstinentie dus niet beleefd.

Ondertussen nadert de oktobermaand met rasse schreden. Voor dien zullen de institutionele beleggers zich moeten uitspreken t.a.v. de vraag of zij van hun optie gebruik zullen maken om een onderhandse lening met de Bank voor Nederlandsche Gemeenten aan te gaan voor een bedrag, gelijk aan de helft van het krachtens het zgn. Grote Contract van 1957 toegezegde (f. 622 mln.) en tegen een rentevoet van wederom 4½ pCt. De rente zal in vijf maanden dus nog met ca. ¾ pCt. moeten dalen, wil het lonend zijn van de optie gebruik te maken. In de afgelopen vijf maanden heeft de daling van de rentevoet op de kapitaalmarkt globaal 1 pCt. bedragen.

De emissie van de 5½ pCt. obligatielening ten laste van de Export Financiering Maatschappij is een succes geworden, en werd vele malen overtekend.

Uit de cijfers over de betalingsbalans 1957 blijkt, dat vorig jaar voor f. 429 mln. aan Nederlandse effecten werd geëxporteerd, terwijl per saldo voor f. 159 mln. aan buitenlandse effecten werd geïmporteerd. Uit hoofde van effectentransacties is er in 1957 dus f. 270 mln. aan kapitaal geïmporteerd (1956: f. 202 mln.). Wat het overige particuliere kapitaalverkeer betreft blijkt ons land van kredietgever tot kredietnemer te zijn geworden, zowel voor langlopende als voor kortlopende kredieten. Alleen op het stuk van de directe investeringen heeft Nederland nog als kapitaalexporteur gefungeerd, zij het in mindere mate dan in 1956.

De Amerikaanse beurs reageerde gunstig op de jongste discontoverlaging, de vijfde binnen een half jaar. Gedurende de gehele verslagweek was trouwens een stijgende tendente te constateren. Het slechte economische nieuws — een stijging vertonen bijna alleen nog maar de werkloosheid en... de prijzen — wordt genegeerd. De Amsterdamse beurs reageerde dienovereenkomstig.

Aand. indexcijfers	A.N.P.-C.B.S. 3 april (1953 = 100) 1958	11 april 1958	18 april 1958
Algemeen	181	183	185
Internat. concerns	256	261	265
Industrie	137	136	137
Scheepvaart	122	122	122
Banken	112	113	112
Indon. aand.	68	69	71
Aandelen			
Kon. Petroleum	f. 151,50	f. 153,10	f. 157,60
Unilever	333¼	329¼	335
Philips	263¾	265	265¾*
A.K.U.	162¼	173	170¼
Kon. N. Hoogovens	290	275	276
Van Gelder Zn.	180	178	173¼
H.A.L.	129¾	132¾	130½
Amsterd. Bank	205½	206	205¼
H.V.A.	86	92¼	92¾
Staatsfondsen			
2½ pCt. N.W.S.	60¾	60¾	59½
3½ pCt. 1947	91¾	91¾	91½
3¼ pCt. 1955 I	87¼	87¾	87¾
3 pCt. Grootboek 1946	87¾	87½	87¼
3 pCt. Dollarlening	92½	91	93
Diverse obligaties			
3½ pCt. Gem. R'dam 1937 VI ...	91	92	91½
3¼ pCt. Bk. v. Ned. Gem. 1954 II/III	85	84½	85
3½ pCt. Nederl. Spoorwegen	91¾	91	90½
3½ pCt. Philips 1948	94½	94½	93¾
3¼ pCt. Westl. Hyp. Bank	83½	84¾	85¼
6 pCt. Nat. Woningb.len. 1957	108	108¼	108
New York			
Aandelenkoersgemiddelde	441	441	445
Dow Jones Industrials			

* exd.

M. P. GANS.

Naamloze Vennootschap
N.V. Overzeese Gas- en Electriciteit Maatschappij
Rotterdam

Uitgifte van f 6.000.000,-

5 1/2 % 15-JARIGE OBLIGATIES

in stukken van f 1.000,- nom. aan toonder

TEGEN DE KOERS VAN 99%

waarvan een bedrag van f 1.000.000,- op inschrijvingsvoorwaarden geplaatst is.

De inschrijving op bovengenoemde obligaties wordt opengesteld op

MAANDAG, 28 APRIL 1958

van des voormiddags 9 uur tot des namiddags 4 uur ten kantore van

de heren **R. Mees & Zonen te Rotterdam** en 's-Gravenhage
de **Nederlandsche Handel-Maatschappij, N.V. te Amsterdam, Rotterdam** en
's-Gravenhage
de **Amsterdamsche Bank N.V. te Amsterdam, Rotterdam** en 's-Gravenhage
op de voorwaarden van het prospectus d.d. 18 april 1958.

Prospectussen en inschrijvingsbiljetten, alsmede - tot een beperkt aantal - exemplaren van de statuten en jaarverslagen over het boekjaar 1956 zijn bij de inschr. kantoren verkrijgbaar.

R. MEES & ZOONEN NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.
AMSTERDAMSCH E BANK N.V.

Rotterdam 18 april 1958.
Amsterdam

Voor de
particuliere belegger
het
aangewezen
advies-orgaan

Verschijnt 1 keer p. 14 dagen

Vraagt gratis proefnummer

Administratie Bel-Bel
Postbus 42 - Schiedam

Leeft met Uw tijd mee! Leest de E.-S.B.

5-241
N.V.B.

metoor beton

**Opgeruimd
staat netjes**

Natuurlijk! U stelt er prijs op dat Uw bedrijf er ordelijk en goedverzorgd uitziet - keurig tot in de kleinste hoekjes en gaatjes. Tenslotte moet het productieproces vlot kunnen verlopen. Maar... bekijkt U de vloer van Uw bedrijf eens! Over „hoekjes en gaatjes” gesproken: pas daarvoor op! Want onregelmatigheden in de vloer kunnen scherpe, afbrokkelende randen worden en uit gaatjes kunnen gaten ontstaan - hindernissen voor het interne transport. Voorkom tijdrovende, kostbare stagnaties in het productieproces: De juiste basis voor een goed-lopend bedrijf is de Stelcon bedrijfsvloer.

Stelcon bedrijfsvloeren **sterk vlak**

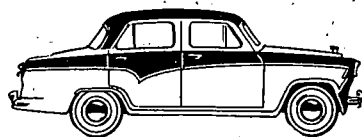
duurzaam

N.V. Betonfabriek De Meteor / De Steeg / Tel. Velp 08302-3344

...Tja, daar vraag je me wat, waarom speciaal een Austin?
 Inderdaad, de andere merken hebben natuurlijk óók een
 goede motor en misschien wel net zo veel comfort
 en ruimte. Maar ja,een Austin heeft toch altijd net eventjes
 dat.... hoe moet je dat nou zeggen..... dat beetje „extra”,
 dié afwerking tot-in-de-puntjes, Engelse degelijkheid,
 enfin noem maar op.....

....en behalve dat,
 Austin is een stijl apart”

Austin 1958 A 35 f 5.500.- / A 55 f 8.100.-

Alle nadere gegevens, ook over de andere Austin modellen (A 95 Westminster, A 105 Special de Luxe, Austin Healey en Princess Saloon en Limousine), worden U steeds gaarne verstrekt door de Austin dealer organisatie in Nederland.
 Importrice: **R.S. Stokvis & Zonen N.V.**, Afdeling Automobielen, Rotterdam

